

Motivační struktura a vybrané postoje studentů vysokých škol k EU

Diplomová práce

Vedoucí práce:

PhDr. Petr Fišo, Ph.D.

Vypracoval:

Bc. Tomáš Vyskot

Prohlašuji, že jsem práci: „**Motivační struktura a vybrané postoje studentů vysokých škol k EU**“ zpracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b Zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/200 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně, dne.....

.....

Bc. Tomáš Vyskot

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu diplomové práce PhDr. Petru Fil'ovi, Ph.D. za odborné vedení práce a za podporu a trpělivost při jejím vytváření. Děkuji také osloveným odborníkům a studentům, kteří se ochotně účastnili šetření.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou zájmových sfér studentů vysokých škol v ČR jako motivací jejich postojů a vztahů k Evropské unii. Cílem studie je průzkum a posouzení těchto sfér v motivační struktuře a vazbě na postoje k EU, českému členství, oblasti předsudků a vizí studentů o vlastním uplatnění v evropském prostoru. Souběžně jsou sledovány názory českých odborných reprezentantů v EU na tyto postoje. Metodicky je práce založena na srovnávacím dotazníkovém šetření. Výsledky konfrontací dokazují rozdíly mezi názory odborné veřejnosti na studenty a reálnými zájmy, motivy a postoji studentské komunity. Dle odborníků jsou hlavními motivy vztahů studentů k EU oblasti zájmů praktických pro budoucí životní i profesní seberealizaci. Reálnými postoji však studenti preferují zájmy osobního uspokojování, motivy životního a profesního uplatnění v rámci EU nejsou aktuální. Ve vzdělaných mladých lidech je budoucnost EU. Jsou předložena doporučení k pozitivnímu motivačnímu působení rodiny, vysoké školy, společnosti i prostředí Evropské unie.

Klíčová slova: Evropská unie, studenti českých vysokých škol, zájmy, motivace, postoje.

Abstract

The presented diploma thesis deals with issues of interest spheres of university students in the Czech Republic as motivations of their attitudes and relations to European Union. The thesis aim is survey and evaluation of the above mentioned spheres in motivation structure and relation on attitudes to EU, Czech membership, area of prejudices and visions of students about their own employment in European space. Parallely, the opinions of the Czech experts in EU on these attitudes are followed. As to the method, the thesis is based on the comparative questionnaire survey. The results of confrontations are the proof of differences between the experts opinions about the students, and real interests, motives and attitudes of student community. As to the experts, the main motives of students relationship to EU are the spheres of interests, that are practical for future life's and professional self-realization. By their real attitudes however, the students prefer the interests of self-satisfaction, motives of life's and professional employment within the EU framework are not actual. The future of EU lies in educated, young people. Recommendations to positive motivation influence of family, university, society and European Union environment, as well, are presented.

Key words: the European Union, students of Czech universities, interests, motivations, attitudes.

Obsah

1. Úvod	8
2. Motivace práce	10
3. Cíl práce.....	11
4. Současný stav problematiky	13
4.1. Problematika Evropské unie	13
4.1.1. Současný stav Evropské unie.....	13
4.1.2. Stěžejní problémy Evropské unie	13
4.1.3. EU a mladá generace	24
4.2. Psychologie – motivace a motivační struktura.....	26
4.2.1. Motiv a motivace	26
4.2.2. Motivační struktura.....	28
4.2.3. Vybrané teorie motivace.....	30
5. Metodika práce	34
5.1. Metodická východiska	34
5.2. Metodické přístupy.....	35
5.3. Řešitelský postup	36
5.4. Způsoby zpracování a hodnocení průzkumů.....	39
5.4.1. Posouzení a hodnocení názorů odborných respondentů na motivace vztahu studentů vysokých škol k EU dle zájmových sfér.....	39
5.4.2. Posouzení a hodnocení motivační struktury a vztahu studentů vysokých škol k EU dle zájmových sfér.....	40
5.5. Výstupy	40
6. Výsledky práce	41
6.1. Výsledky posouzení a hodnocení názorů odborných respondentů na motivace vztahu studentů vysokých škol k EU dle zájmových sfér.....	41
6.1.1. Motivace pozitivního postoje studentů k Evropské unii jako celku	42
6.1.2. Motivace negativního postoje studentů k Evropské unii jako celku	43
6.1.3. Motivace pozitivního postoje studentů ke členství ČR v Evropské unii ..	44
6.1.4. Motivace negativního postoje studentů ke členství ČR v Evropské unii .	44
6.1.5. Motivace formování předsudků studentů vůči Evropské unii	45
6.1.6. Motivace formování předsudků studentů vůči členství ČR v Evropské unii	46
6.1.7. Motivace formování vizí studentů o vlastním uplatnění v Evropské unii	47

6.2.	Výsledky posouzení a hodnocení postojů studentů vysokých škol na motivace vztahu k EU dle zájmových sfér	49
6.2.1.	Ověření utilizace souboru respondentů.....	49
6.2.2.	Posouzení a hodnocení zájmových sfér v motivacích studentů.....	50
6.2.3.	Posouzení a hodnocení vztahu a postojů studentů k EU	55
6.2.4.	Interakční hodnocení posuzovaných zájmů a vztahů	58
6.2.5.	Konfrontace názorů odborníků na postoje a vztah studentů k EU a reálných postojů a vztahu studentů dle zájmových sfér	63
6.3.	Návrhy a doporučení	67
7.	Diskuse	70
8.	Závěr.....	73
	Seznam použité literatury a zdrojů	75
	Seznam internetových zdrojů.....	75
	Seznam tištěných zdrojů	78
	Seznam výchozích informačních zdrojů	80
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1. Úvod

Dne 1. května 2004 se Česká republika stala plnohodnotným členským státem Evropské unie. Završila tak dlouholeté období sblížování vztahů s Evropskými společenstvími. Evropská unie je významné hospodářské a politické společenství 28 evropských zemí, jejichž území sdružuje velkou část evropského kontinentu s cca pěti sty miliony obyvatel.

Z původně především hospodářsky orientované spolupráce se vytvořila evropská „instituce“, která kooperuje v celém politickém i společenském spektru, od vzájemné rozvojové pomoci po ochranu humánního, tvůrčího i životního prostředí. Evropská unie je založena na zásadách právního státu. Veškerá její činnost je vázána smlouvami, s nimiž všechny členské země vyslovily dobrovolný a demokratický souhlas. Tyto závazné dohody iniciují a determinují cíle EU v rozhodných oblastech její činnosti.

Jednoznačně pozitivními aspekty evropského společenství jsou podpora evropské bezpečnosti, stability a prosperity a snižování unijních hospodářských i společenských disparit. Zvyšuje se životní úroveň obyvatel, jejich ekonomická, kulturní i společenská vyspělost.

Schengenská smlouva zrušila formální kontrolované hranice mezi zeměmi EU, občané mohou cestovat bez omezení po většině kontinentu. Usnadnily se také podmínky pro unijní „mobilitu práce“. Jednotný vnitřní trh je hlavním ekonomickým motorem Unie, umožňující volný pohyb většiny zboží, služeb, kapitálu a osob. Rozvoj této oblastí je jedním z dominantních cílů EU.

Další majoritou je podpora dodržování lidských práv jak v rámci Unie, tak celosvětově. Právní stát, svoboda, demokracie a lidská rovnost jsou stěžejními hodnotami. V roce 2009 byla podepsána tzv. Lisabonská smlouva, s Listinou základních práv EU. Je rozhodně závazná pro instituce a orgány EU i reprezentace členských zemí.

Evropská unie se rozvíjí a postupně rozšiřuje. Z toho vyplývá potřeba řídicí transparentnosti, demokratičnosti a konsensuality. Více pravomocí získal občany členských zemí volený Evropský parlament, je posílena i role parlamentů jednotlivých zemí, včetně spolupráce s evropskými institucemi. Evropským občanům se tak nabízí více možností, jak se politického procesu účastnit přímo.

Evropská unie se však logicky potýká i s řadou stěžejních problémů. Pomineme-li specifika tzv. krize eurozóny, společenství velmi složitě a komplikovaně řeší strategickou i unijní problematiku. Strategické jsou globální změny klimatu, trvale udržitelný rozvoj,

či vznik nových ekonomických mocností. Vnitřní unijní pak problémy institucionální, ekonomické stability a kulturní disparity, rozšiřování Unie, bezpečnosti, rozsáhlé populační migrace a nezaměstnanosti. Problém nezaměstnanosti je zvláště citlivý směrem k mladé generaci, která je potenciálním nositelem budoucnosti EU. Přestože jsou vytvářeny podmínky pro všestranný rozvoj mladé generace, včetně jejího pracovního i společenského uplatnění, vzniká tzv. „ztracená generace“ mladých lidí v EU bez práce.

Mladí lidé, ve věku 15-24 let, tvoří v roce 2013 podíl 11,5 % celkového počtu obyvatel EU. Podle aktuálních údajů je v EU více než 5 milionů nezaměstnaných mladých lidí do 25 let, a nezaměstnanost u této skupiny dosahovala ve 3. čtvrtletí roku 2012 průměrně 22,6 %. V porovnání s celkovou nezaměstnaností, je tak mladých bez práce dvojnásobně více. Míra nezaměstnanosti mladých v České republice byla podobná a osciluje kolem 19 %. Vysoký aktuální podíl znamenají čerství absolventi českých vysokých škol (zdroje uvedeny v dalším textu).

Z těchto i dalších, výše uvedených důvodů vzniká v ČR častý problémový vztah k Evropské unii. Zhruba třetina obyvatel Česka by si přála rozpad Evropské unie. Členství v EU však považuje za prospěšné 51 procent obyvatel. Vyplývá to z průzkumu např. společnosti Ipsos pro úřad vlády. Co však mladá česká generace, nositel budoucnosti České republiky v EU? Jaký má vztah k evropskému společenství jako celku, jak vnímá pozitiva či negativa českého členství, jaké jsou jejich životní, pracovní i sociální motivy, zájmové sféry a motivace v kontextu evropské společnosti? Jaká je osobní i osobnostní struktura těchto zájmů a motivů?

Mladá generace je diferencována věkově, sociálně, kulturně, společensky. Významná však je úroveň, stupeň a kvalita vzdělání. V terciální vzdělávací sféře, tzn. na vysokých školách, studuje v ČR cca 410 tisíc studentů. Pro ně stěžejní bude jejich pracovní i životní uplatnění, jak v českém, tak unijním prostoru. V předkládané diplomové práci, na reprezentativním výběrovém vzorku z nich, jsem se pokusil formou studie posoudit postoje a motivy jejich vztahu k Evropské unii, jako prostředí jejich životní budoucnosti, v konfrontaci s výběrově reprezentativním společenským povědomím.

2. Motivace práce

Na Fakultě regionálního rozvoje a mezinárodních studií studuji obor „Socioekonomický a environmentální rozvoj regionů“, specializaci „Veřejná správa“. V oborovém kontextu se intenzivně zajímám o problematiku sociologickou a psychologickou, v souvislostech s veřejným prostorem, individuálním i skupinovým chováním, mně kontaktní, populace. Zvláště mě zajímají postoje ke společnosti, k politickému a společenskému dění, konfrontace osobních individualistických a společenských, či veřejných zájmů. Častým tématem je dění kolem českého členství v Evropské unii, ať už ve smyslu pozitivním či negativním. Produkuje či vzbuzuje racionální i emoce a vyvolává řadu nezodpovězených otázek.

Touto tematikou jsem se proto zabýval již při středoškolském studiu i ve své fakulní bakalářské práci „Postoje a předsudky k vybraným aspektům členství ČR v EU“. Rezultáty bakalářské práce mě vedly k osobnímu přesvědčení potřeby dalšího pokračování šetření, směrem k posuzování motivů a motivací, konfigurujících názory a postoje.

Zaměřuji se na prostředí, které je mi blízké a známé, prostředí vysokoškolské a vysokoškoláků. Vzdělání mladí lidé mají dostatečný přístup k objektivním informacím, jejich názory a postoje jsou proto značně utvářeny vazbou či střetem objektivní a osobnostní subjektivní. To ve smyslu politického přesvědčení, individualismu či altruismu, sfér osobních zájmů a osobnostního zaměření. Polemiky na toto téma jsou běžnou součástí studentských kontaktů, studijních i volnočasových.

V rodinných souvislostech jsem měl řadu příležitostí zúčastnit se diskusí na téma vysokoškoláci, jejich zájmy, postoje, motivace, preference, vztah ke společnosti, evropskému společenství apod. s významnými lidmi, pracujícími ve vrcholových orgánech státu a na různých pozicích zastupujících Českou republiku v institucích a orgánech EU.

Vysledoval jsem řadu rozporů a diskrepancí v názorech těchto specialistů na mladou vysokoškolskou generaci a skutečných názorů kolegů studentů. Proto ve své diplomové práci formou studie podle průzkumů konfrontuji obě strany. Zkušenostní a znalostní stanoviska „specialistů“, se zájmovou, motivační a názorovou realitou reprezentativního vzorku vysokoškolské populace.

3. Cíl práce

Cíle diplomové práce se odvíjí od mých proponovaných záměrů a osobní motivace.

Primárním cílem je posouzení motivační struktury a vybraných postojů studentů vysokých škol v České republice k Evropské unii, na základě hodnocení zájmových sfér a osobních motivací jejich očekávané životní a profesní budoucnosti v unijním společenství. Dotazníkovou metodou, v determinovaném spektru, jsou mapovány prvky zájmových sfér (praktické zájmy, estetické zájmy, zájmy být aktivní, sociální zájmy a zájmy intelektuální) a na jejich základě vyplývající motivační struktura významně formované postoje:

- Vztah k Evropské unii jako celku (typu a smyslu společenství).
- Vztah ke členství České republiky v Evropské unii.
- Míru předsudků pociťovaných k Evropské unii jako celku.
- Míru předsudků ke členství České republiky v Evropské unii.
- Vize o vlastní uplatnitelnosti za současného stavu členství ČR v Evropské unii.

Souvisejícím cílem je zjištění a vyhodnocení názorů (znalostních a zkušenostních) vzorku vybraných českých odborníků, funkčně vázaných na problematiku Evropské unie, znalých univerzitního prostředí a vysokoškolské populace, na současnou vysokoškolskou generaci, její zájmy, motivy a postoje, ovlivňující její vztah k Evropské unii. Průzkumové otázky směrem k EU jsou formulovány obdobně jako studentům, se specifikací osobního posouzení motivačních zájmových sfér:

- Praktické zájmy (dovednostní specifikace, profesní zaměření, formy uplatnění).
- Estetické zájmy (filologie, kultura, umění).
- Zájmy být aktivní (sport, cestování, turistika, rekreace).
- Sociální zájmy (společensko-ekonomické vazby, styk s lidmi, péče o druhé).
- Intelektuální zájmy (vzdělávání, filozofie, ideologie a politika).

Interakčním cílem práce je pak konfrontace názorových stanovisek představitelů odborné veřejnosti na vztah, motivace a postoje vysokoškoláků k Evropské unii, se skutečnými zájmy, motivy a postoji šetřené vysokoškolské komunity. Je předpoklad že vyjeví shody i rozdíly v generačním chápání mladých vzdělaných lidí, a ukáže cesty a prostředky podpory a stimulace vysokoškolské populace pro její budoucnost i budoucnost Evropské unie.

4. Současný stav problematiky

4.1. Problematika Evropské unie

4.1.1. Současný stav Evropské unie

Evropská unie je politické a hospodářské uskupení, které v současné době sestává z 28 států. Vznikla transformací z Evropského hospodářského společenství (EHS), které bylo založeno nedlouho po 2. světové válce (v roce 1958). Již před samotným založením EHS se ovšem upevňovala hospodářská spolupráce mezi 6 zakládajícími státy (zeměmi Beneluxu, Itálií, Francií a Spolkovou republikou Německo). Základní důvod založení EHS spočíval v potřebě úzké spolupráce mezi jednotlivými členskými státy, čímž bylo očekáváno snížení rizika budoucích válečných konfliktů.

Evropská unie jako taková vznikla v roce 1993. V tomto roce měla 12 členů. Zakládá se na zásadách fungování právního státu (její činnost probíhá výhradně na základě smluv, se kterými každý členský stát dobrovolně souhlasil).

Ve většině zemí EU byly zrušeny hraniční kontroly, což výrazně usnadnilo mobilitu mezi členskými státy (a to kvůli cestování a poznávání jiných kultur, nebo z důvodu migrace za prací). Nejdůležitějším ekonomickým aspektem fungování EU je bezpochyby jednotný (nebo také vnitřní) trh. Ten zajišťuje volný pohyb drtivé většiny zboží, osob i kapitálu.

Jedním z primárních cílů EU je striktní dodržování lidských práv a rovnosti mezi pohlavími i rasami, čemuž napomáhá Lisabonská smlouva, uzavřená v roce 2009, jejíž součástí je mimo jiné i Listina základních práv EU.

Kvůli stálému rozšiřování EU bylo nutné zajistit transparentní a demokratický systém pro všechny členy Unie, čemuž napomáhá zvyšování vlivu Evropského parlamentu, jehož členové jsou voleni občany EU. Zároveň se vyšší váha přikládá parlamentům jednotlivých členských zemí (europa.eu, 2014).

4.1.2. Stěžejní problémy Evropské unie

Evropská unie se i přes svoji nespornou efektivitu v mnoha aspektech potýká s několika zásadními problémy, jejichž vyřešení je nutné pro hladké fungování této instituce. V této části práce nastiňuji problémy, které jsou dle mého názoru nejvýznamnější.

Krize eurozóny

Prvním nesporným problémem je krize eurozóny. Dle Evropské centrální banky je „Eurozóna, oficiálně nazývaná euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro. Jejími členy jsou tedy státy, jež vstoupily do třetí fáze Evropské měnové unie (EMU) a tím euro na svém území zavedly.“ (Evropská centrální banka, 2013).

Se začleněním do eurozóny, a s ním související užívání eura jako společné měny, jsou spojeny určité výhody. Těmi jsou hlavně:

- Představuje významný krok k evropské integraci mezi státy.
- Euro je nejpoužívanější měna na trhu obligací, lze s ní tedy efektivněji obchodovat, aniž by se musel brát velký ohled na případné finanční ztráty spojené s měnovými kurzy.
- Je výhodou pro členské státy vzhledem k větší transparentnosti a srovnatelnosti cenových hladin, akceleraci a simplifikaci příhraničních plateb, a v neposlední řadě vysokým snížením transakčních nákladů za různé služby (např. bankovníctví, směnárství).

S přijetím společné měny na druhou stranu souvisí i několik zásadních nevýhod a rizik. Těmi jsou hlavně (euroskop.cz, 2013):

- Finanční prostředky se mohou přelévat ze zemí s nižší výkonností trhu do zemí s vyšší výkonností trhu.
- Obchodní a měnová politika již nebude moci být využívána jako jeden z nástrojů měnové a obchodní politiky.
- Adaptace na euro přináší pro každý podnik ekonomickou zátěž v rámci nákladů na jeho přechod.

Jedním z hlavních cílů založení eurozóny bylo postupné snižování mezistátních i regionálních disparit. V praxi se toto ovšem projevilo přesně opačně. Státy, u kterých se očekával velký hospodářský růst (tedy u vyspělých zemí), vykazovaly výrazně pomalejší růst, zatímco některé periferní ekonomiky se „přehřívaly“ (domácí produkt překračoval potenciální), což nebyly schopny zvládnout.

Nápravná opatření, která měla tomuto negativnímu jevu zamezit, byla Pakt stability a růstu a tzv. doložka neposkytnutí pomoci (no-bail-out clause).

Pakt stability a růstu spočíval ve stanovení závazných pravidel pro ekonomické politiky všech členských států. Byl schválen v roce 1997, ovšem již brzy po vejítí

v platnost přestal být dodržován. První jej porušilo Portugalsko v roce 2001 vykázáním rozpočtového deficitu 4,1 %. Následovaly zvýšené rozpočtové deficity Francie a Německa, které měly být sankcionovány Evropskou komisí, což způsobilo kontroverzi vzhledem k nesankcionování Portugalska. V roce 2005 byl Pakt revidován oslabením jeho represivní části.

No-bail-out klauzule měla zajistit, že státům, které se svojí špatnou fiskální politikou dostanou na hranici bankrotu, nebude poskytnuta pomoc. V mimořádných případech ovšem proti této doložce mohla být udělena výjimka. Tato klauzule byla vytvořena jako ochrana proti tzv. černým pasažérům.

Poprvé byla prolomena v roce 2009 ve známém případě s Řeckem, které se dostalo do vážné ekonomické krize. Tuto krizi si samo Řecko způsobilo svojí činností (falšováním ekonomických údajů pro vlastní profit). Kvůli této situaci se poprvé musela sejít mimořádná Evropská rada, aby projednala další postup. Nakonec bylo Řecko „zachráněno“ Evropskou unií společně s Mezinárodním měnovým fondem prostřednictvím půjčky ve výši 110 mld. eur. Pro tuto pomoc muselo nejvíce prostředků vyčlenit Německo, které ovšem s pomocí nechtělo souhlasit a podalo i několik stížností. Pomoc dokonce odmítlo Slovensko, což vedlo k napětí v zemích Unie.

Po vyřešení problému s Řeckem byl stanoven dočasný záchranný mechanismus, který byl přímo v rozporu s no-bail-out klauzulí. Jednalo se o mechanismus investování 750 mld. eur do ekonomik, které se nemohl vyrovnat s dopady ekonomické krize. Tento mechanismus se skládá převážně ze tří fondů, a to EFSM (Evropský stabilizační mechanismus), EFSF (Evropský nástroj finanční stability) a Mezinárodního měnového fondu (investicniweb.cz, 2012).

Mezi země, které požádaly o tuto formu podpory, patřily Irsko - 85 mld. eur, Portugalsko - 78 mld. eur, další investice do Řecka - 130 mld. eur, a následně Kypr - 10 mld. eur a Španělsko - 100 mld. eur (fxstreet.cz, 2013).

Fond EFSF musel snížit svou reálnou úvěrovou kapacitu ze 440 na 250 mld. eur, aby dosáhl na nejvyšší ratingové hodnocení. Jelikož se do budoucna jedná o nedostačující částku, kdyby se do problémů dostaly další země, rozhodly evropské státy na summitu 21. července 2011, že budou navýšeny garance fondu na 780 mld. eur, aby v případě nutnosti mohly být poskytnuty půjčky v plánované výši 440 mld. eur. Také fondu byly přiřčeny nové pravomoci, a to zřízení úvěrové linky podobné té, kterou má Mezinárodní měnový fond, možnost zasahovat do rekapitalizace bank a možnost výjimečně zasahovat (intervenovat) na primárním trhu, nicméně pouze za dohledu Evropské centrální banky.

Jelikož se většina expertů shodla na tom, že ani navýšení garancí v EFSF na 780 miliard eur nebude stačit, 26. října 2011 na summitu eurozóny představitelé členských zemí rozhodli o použití tzv. pákového efektu. V tomto případě je fond schopen disponovat zhruba až do výše jednoho bilionu eur, aniž by bylo nutno navyšovat současné garance od členských zemí. Praktické provedení tohoto kroku ale dosud nebylo realizováno (euroskop.cz, 2013).

V krizi eurozóny hrála velkou roli i Evropská centrální banka (ECB). I když se původně nechtěla účastnit řešení tohoto problému, nakonec rozhodla o pomoci prostřednictvím nákupu státních dluhopisů. V rámci této pomoci byl stanoven Program na nákup dluhopisů. Jak bylo zmíněno výše, evropské smlouvy nedovolují „záchranu“ států, které se vlastní vinou ocitnou v ekonomické krizi. Proto bylo rozhodnutí o pomoci evropskou bankou značně kontroverzní. Program fungoval v období 2010-2012 a za tuto dobu banka investovala do bondů národních ekonomik 211 mld. euro. Země, které od ECB dostaly tuto formu „podpory“ byly Řecko, Portugalsko, Irsko, Itálie a Španělsko.

Z výše uvedeného je patrné, že ani jedno z opatření, které měly vést ke zlepšení, či alespoň stabilizaci krize eurozóny, nebylo v praxi dodržováno.

Možným východiskem z finanční krize by mohla být nová architektura dozorování nad národními financemi. Ta byla založena na tzv. Larosièrově zprávě z roku 2009. Podle ní mají být zavedeny dva nové pilíře dohledu (makrodohled a mikrodohled). V souvislosti s nimi byly zavedeny nové instituce (makrodohledový Evropský výbor pro systémová rizika a mikrodohledový Evropský orgán pro bankovníctví, Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy). Protože tento systém byl zaveden v roce 2011, nedá se prozatím dokázat jeho pozitivní dopad na národní ekonomiky.

Nezaměstnanost v EU

Problém související s výše popsanou krizí eurozóny je nezaměstnanost v EU jako celku. Nezaměstnanost je dle Českého statistického úřadu (ČSÚ, 2012) definována jako podíl celkového počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle v procentuálním vyjádření.

Obecnými příčinami vzniku nezaměstnanosti jsou (mesec.cz, 2012):

- Nízká pružnost pracovního trhu.
- Hospodářský cyklus – běžný vývoj ekonomiky.

- Strukturální změny ekonomiky – změny odvětví ekonomiky (např. přechod zaměstnanců z priméru do terciéru).
- Dobrovolná nezaměstnanost – např. za účelem vyčkávání na lepší pracovní pozici.

Dle dat z Evropského statistického úřadu (Eurostat, 2013) od roku 2008 stabilně stoupá míra nezaměstnanosti. Na konci roku 2013 dosahovala míra nezaměstnanosti 10,8 % pro státy EU 27, pro EU 18 dokonce 12 %.

Tab. 1: Míra obecné nezaměstnanosti v zemích EU v letech 2008-2013

Země\rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU (27 zemí)	7,0	8,9	9,6	9,6	10,5	10,8
Eurozóna (18 zemí)	7,6	9,5	10,1	10,1	11,3	12,0
Belgie	7,0	7,9	8,3	7,2	7,6	8,4
Bulharsko	5,6	6,8	10,3	11,3	12,3	13,0
Česká republika	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0
Dánsko	3,4	6,0	7,5	7,6	7,5	7,0
Estonsko	5,5	13,5	16,7	12,3	10,0	8,6
Finsko	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7	8,2
Francie	7,4	9,1	9,3	9,2	9,8	10,3
Chorvatsko	8,6	9,2	11,7	13,7	16,0	17,3
Irsko	6,4	12,0	13,9	14,7	14,7	13,1
Itálie	6,7	7,8	8,4	8,4	10,7	12,2
Kypr	3,7	5,4	6,3	7,9	11,9	15,9
Litva	7,7	17,5	19,5	16,2	15,0	11,9
Lotyšsko	5,8	13,8	17,8	15,4	13,4	11,8
Lucembursko	4,9	5,1	4,6	4,8	5,1	5,9
Maďarsko	7,8	10,0	11,2	11,0	11,0	10,2
Malta	6,0	6,9	6,9	6,4	6,3	6,4
Německo	7,4	7,6	7,0	5,8	5,4	5,2
Nizozemsko	3,1	3,7	4,5	4,4	5,3	6,7
Polsko	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1	10,3
Portugalsko	8,7	10,7	12,0	12,9	15,8	16,4
Rakousko	3,8	4,8	4,4	4,2	4,3	4,9
Rumunsko	5,6	6,5	7,0	7,2	6,8	7,1
Řecko	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5
Slovensko	9,6	12,1	14,5	13,7	14,0	14,2
Slovinsko	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	10,1
Španělsko	11,3	17,9	19,9	21,4	24,8	26,1
Švédsko	6,2	8,3	8,6	7,8	8,0	8,0
Velká Británie	5,6	7,5	7,8	8,1	7,9	7,6

Zdroj 1: Eurostat, vlastní zpracování

Z tabulky 1 lze vyčíst velmi významný problém s nezaměstnaností hlavně v Řecku, Španělsku a Portugalsku. Oproti tomu země s nejnižší nezaměstnaností jsou Rakousko,

Německo a Lucembursko. Pro tyto země s nízkou mírou nezaměstnanosti je typické, že mají obecně velmi vysokou ekonomickou úroveň. Bez zajímavosti není, že Česká republika má 6. nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech zemí EU.

Ještě větší problém s nezaměstnaností lze zaznamenat u kategorie mladých lidí. U nich lze definovat tři stěžejní problémy, které k nezaměstnanosti vedou. Jedná se o (Popov, 2014):

- Systém školství, který je založen spíše na kvantitě absolventů, než na jejich kvalitě a budoucím uplatnění (vysoký podíl absolventů s humanitním vzděláním).
- Velmi vysoká konkurence na trhu práce (způsobená kvalifikovanějšími a zkušenějšími uchazeči, protože noví absolventi zpravidla nemívají požadovanou praxi).
- Vysoká očekávání lukrativní první pracovní pozice.

Do nezaměstnanosti mladých se také silně promítla ekonomická krize. Ta způsobila jak vyšší počet nezaměstnaných, tak i pokles počtu volných pracovních míst. Rovněž donutila podniky efektivněji využívat své stávající zaměstnance a jeden člověk teď může efektivně zastávat více kvalifikovaných postů. Vzhledem ke změně struktury trhu práce mnohdy není dostatek zaměstnanců na určitou pracovní pozici a oproti tomu je mnoho nezaměstnaných vystudovaných v oboru, jež momentálně trh práce nepožaduje. S ohledem na technologický pokrok se ovšem zvýšily šance vysokoškolských absolventů s technickým zaměřením na snazší nalezení dlouhodobého zaměstnání (infoabsolvent.cz, 2012).

Tab. 2: Míra obecné nezaměstnanosti v zemích EU v letech 2008-2013 u obyvatel do 25 let

Země/rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU (27 zemí)	15,8	20,1	21,2	21,6	23,1	23,6
Eurozóna (18 zemí)	15,9	20,4	21,1	21,0	23,3	24,1
Belgie	18,0	21,9	22,4	18,7	19,8	23,7
Bulharsko	11,9	15,1	21,8	25,0	28,1	28,4
Česká republika	9,9	16,6	18,3	18,1	19,5	18,9
Dánsko	8,0	11,8	13,9	14,2	14,1	13,0
Estonsko	12,0	27,4	32,9	22,4	20,9	18,7
Finsko	16,5	21,5	21,4	20,1	19,0	19,9
Francie	19,0	23,6	23,3	22,6	24,4	24,8
Chorvatsko	21,9	25,1	32,6	36,1	43,0	50,0
Irsko	13,3	24,0	27,6	29,1	30,4	26,8
Itálie	21,3	25,4	27,8	29,1	35,3	40,0
Kypr	9,0	13,8	16,6	22,4	27,7	38,9

Země/rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Litva	13,3	29,6	35,7	32,6	26,7	21,9
Lotyšsko	13,6	33,3	36,2	31,0	28,5	23,2
Lucembursko	17,3	16,5	15,8	16,4	18,0	16,8
Maďarsko	19,9	26,5	26,6	26,1	28,1	27,2
Malta	11,7	14,5	13,2	13,3	14,1	13,0
Německo	10,4	11,1	9,8	8,5	8,0	7,8
Nizozemsko	6,3	7,7	8,7	7,6	9,5	11,0
Polsko	17,2	20,6	23,7	25,8	26,5	27,3
Portugalsko	21,5	25,3	27,9	30,3	37,9	38,1
Rakousko	8,0	10,0	8,8	8,3	8,7	9,2
Rumunsko	17,6	20,0	22,1	23,9	22,6	23,7
Řecko	21,9	25,7	33,0	44,7	55,3	58,3
Slovensko	19,3	27,6	33,9	33,7	34,0	33,7
Slovinsko	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6
Švédsko	20,2	25,0	24,8	22,8	23,7	23,6
Španělsko	24,5	37,7	41,5	46,2	52,9	55,5
Velká Británie	15,0	19,1	19,8	21,3	21,2	20,7

Zdroj 2: Eurostat, vlastní zpracování

V tabulce 2 je obzvláště alarmující míra nezaměstnanosti mladých lidí v Řecku, Španělsku a Chorvatsku, kde dosahuje 50 % a více. Česká republika se stále pohybuje pod hranicí průměrné míry nezaměstnanosti EU jako celku, ovšem je nutné se přizpůsobovat novým skutečnostem.

Zde je několik možností jak se vypořádat s mírou nezaměstnanosti v budoucnu:

- Dostatečně informovat budoucí absolventy o fungování a možnostech na trhu práce.
- Rozvíjet praktické schopnosti a samostatné rozhodování absolventů.
- Zvýšit flexibilitu vzdělávacích programů pro přizpůsobení se podmínkám trhu práce.
- Aktivně se snažit o snížení předčasného ukončení vzdělávání.

Rozšiřování EU

Pokud chce stát přistoupit k EU, musí mu být nabídnuta tzv. vyhlídka na členství. Ta je na rozdíl od udělení kandidátského statusu pouze příslibem jeho budoucího udělení. Aby mohla určitá země požádat o vstup do Unie, musí splnit tzv. Kodaňská kritéria (stát musí mít tržní ekonomiku, stabilní a demokratický systém, dodržovat lidská práva, aj.).

Základem přístupového procesu je implementace *acquis communautaire*, tedy evropského práva. To obsahuje 35 kapitol, které je nutné zavést do legislativy kandidátské země před samotnými přístupovými rozhovory, na konci kterých by měla být kandidátská

země harmonizována s právním, ekonomickým, institucionálním i sociálním systémem EU. Přístupová jednání probíhají v několika fázích (evropskehodnoty.cz, 2013):

- Screening – analyzování rozdílů mezi jednotlivými aspekty fungování kandidátského státu a EU. Po ukončení této fáze se předávají hodnotící zprávy jednotlivým členským státům na posouzení.
- Bližší projednávání jednotlivých kapitol *acquis* Radou EU a nutná opatření pro kandidátskou zemi, která musí být splněna před poslední fází.
- Implementace *acquis* a schvalování mezinárodní smlouvy o přistoupení. Členskou zemí se kandidátská stává v okamžiku, kdy Komise uveřejní závěrečnou zprávu.

V současné době se uvažuje jako o potenciálních kandidátech přístupu o Albánii, Bosně a Hercegovině, Makedonii, Černé Hoře, Islandu, Kosovu, Srbsku a Turecku. Přístupem těchto zemí by se EU rozrostla z 28 zemí na 36. S tím by mohly nastat pro EU jako celek velké potíže, které jsou v současné době častým námětem diskuzí odborníků.

Prvním problémem je, že současná Kodaňská kritéria neodpovídají nárokům hladké hodnotové integrace nově přijatých zemí. Ačkoli probíhají několikaletá přístupová jednání, nové země nedovedou za takto „krátkou“ dobu změnit svoji mnohdy velmi odlišnou kulturu.

Dalším problémem je nutnost EU před dalším rozšiřováním dostatečně stabilizovat, a to jak po ekonomické stránce, tak po institucionální. Základním předpokladem pro institucionální stabilizaci by byla modifikace společné ústavní smlouvy. Oproti tomu ekonomická stabilita nebude moci být dosažena právě při přistoupení dalších kandidátských zemí, které mají bez výjimky horší ekonomický stav, než je průměr EU (euroskop.cz, 2013).

Po velkém rozšíření o deset zemí v roce 2004 totiž jejich průměrné HDP na obyvatele představovalo pouhých 27 % průměrného HDP per capita v již stávajících zemí EU. Navíc se s přistoupením nových států očekávalo výrazné nastartování evropské ekonomiky, ke kterému nedošlo, ba naopak bylo nutné nové země výrazně dotovat ze strukturálních fondů. S dotacemi ze strukturálních fondů se objevil další ekonomický problém – nejvyspělejší ekonomiky (které do společného rozpočtu EU dodávaly nejvíce finančních prostředků) přestávaly být ochotny finančně podporovat méně vyspělé ekonomiky.

Nové členské země ovšem nedostaly takovou podporu, jakou očekávaly. Většina finančních prostředků ze strukturálních fondů totiž připadala zaostávajícím regionům

starších členských zemí. Pro stabilizaci této situace by se již několik let po přístupu do EU nové země musely stát z příjemců financí plátcí, což by jejich ekonomiky zatížilo ještě více, než před vstupem do EU.

Jedním z dalších problémů je rozhodovací a legislativní proces EU. Římské smlouvy platné pro zakládající šestici po všech stránkách poměrně podobných států již nemohou být bez závažných modifikací platné pro současných 28 států, tím méně pro 36 států po ukončení přístupových jednání. Pro větší počet zemí je navíc velmi obtížné hledat kompromisy, se kterými se všechny ztotožní.

Posledním z nejzávažnějších problémů rozšiřování je problém integračního procesu. Vyspělé státy (hlavně Francie a Německo) se snaží o integraci ve stálých nových oblastech fungování Unie, ovšem méně vyspělé země se do těchto procesů prozatím nemohou plně zapojovat. Mohlo by se tedy stát, že EU, která má být ze své podstaty co možná nejhomogennější, by se „rozdrolila“ na několik skupin se zcela odlišnými úrovněmi (amo.cz, 2007).

Migrace a EU

Migrací se dle definice ministerstva vnitra ČR rozumí *„přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje“* (mvcr.cz, 2013).

Dalším pojmem, který je nutno definovat, je migrační politika EU, kterou se rovněž dle ministerstva vnitra rozumí *„soubor pravidel upravující vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí na území EU. Právní úprava byla doposud obsažena zejména v těchto směrnících: 2003/109/ES (o dlouhodobě pobývajících rezidentech), 2005/71/ES (přijímání státních příslušníků třetích zemí pro účely vědeckého výzkumu), 2003/86/ES (sloučení rodiny), 2004/114/ES (o podmínkách přijímání za účelem studia), 2004/38/ES (o právu občanů Unie svobodně se pohybovat)“* (mvcr.cz, 2013).

Tématem migrace v EU se mimo jiné zabývá i Charita České republiky. Ta založila projekt *„Zvyšování povědomí o rozvojové problematice v regionech“*, který byl podpořen Evropskou komisí. Hlavním důvodem vzniku tohoto projektu byl značně odlišný přístup k migrační politice v jednotlivých zemích Evropské unie.

V rámci vyšší integrace bylo nutno harmonizovat jednotlivé národní politiky na mezinárodní úrovni. V dnešní době je již harmonizováno téma např. sjednocování

azylového systému či povolení k trvalému pobytu. Dále se usiluje o spolupráci v oblastech řízení pracovní migrace, řešení problému neregulárních migrantů, nebo kooperace se třetími zeměmi za účelem lepšího propojení migrace a rozvoje (migraceonline.cz, 2011).

Za posledních několik let stále stoupá migrace v evropských zemích, jak znázorňuje tabulka 3.

Tab. 3: Celkový počet cizinců bydlících v dané zemi v období 2009-2013

Země/Období	2009	2010	2011	2012	2013
EU (27 zemí)	X	x	20 502 067	20 679 035	20 370 366
Belgie	1 009 055	1 052 844	1 162 608	1 224 904	1 253 902
Bulharsko	37 132	38 002	38 815	39 432	45 201
Česká republika	407 541	424 419	416 737	422 966	422 280
Dánsko	320 033	329 797	345 884	358 714	374 569
Estonsko	214 437	212 659	208 038	206 558	197 141
Finsko	142 288	154 623	166 627	181 697	194 250
Francie	3 750 406	3 824 590	3 875 096	3 943 700	4 089 051
Chorvatsko	X	x	x	x	27 854
Irsko	579 770	570 190	560 478	548 915	543 636
Itálie	3 891 295	4 235 059	4 570 317	4 825 573	4 387 721
Kypr	124 649	163 102	167 783	172 427	170 076
Litva	30 907	27 318	24 031	22 865	22 224
Lotyšsko	382 704	362 378	342 799	324 288	315 414
Lucembursko	214 848	215 699	220 705	229 870	238 844
Maďarsko	186 365	200 005	209 202	143 125	141 122
Malta	16 791	18 952	19 139	20 302	22 466
Německo	7 185 921	7 130 919	7 198 946	7 409 754	7 696 413
Nizozemsko	637 136	652 188	673 235	697 741	714 552
Polsko	48 167	45 464	47 261	57 450	58 859
Portugalsko	440 277	454 191	445 262	436 822	417 042
Rakousko	852 604	876 068	905 435	945 176	997 038
Rumunsko	31 354	x	x	36 536	70 666
Řecko	929 530	954 784	956 007	975 374	862 381
Slovensko	52 545	62 882	67 976	70 727	72 925
Slovinsko	70 554	82 176	82 746	85 555	91 385
Španělsko	5 386 661	5 402 578	5 312 444	5 236 030	5 072 680
Švédsko	547 664	590 475	622 275	646 095	659 374
Velká Británie	4 184 106	4 362 174	4 486 644	4 802 331	4 929 710

Zdroj 3: Eurostat, vlastní zpracování

Počet cizinců v EU jako celku mezi rokem 2012 a 2013 poklesl (což je způsobeno nižším počtem imigrantů v zemích nejhůře zasažených ekonomickou krizí – Irsko, Kypr, Portugalsko, Řecko, Španělsko), ovšem počet cizinců ve většině zemí EU vzrostl. Se

stálým přísunem nových migrantů se EU musí potýkat s problémy souvisejícími s tímto jevem. Těmi jsou hlavně (mkc.cz ,2010):

- Možné narušení národní kultury a případných konfliktů při vysoké míře migrantů.
- Ilegální překračování hranic.
- Zvyšování domácí nezaměstnanosti.

Problém narušení národní kultury může vést dle Sartoriho (Sartori, 2005) až k rozpadu společnosti do separovaných skupin a určitých homogenních společenství. Dalším negativem velkého množství přistěhovalců jsou odlišné obyčeje, které mohou vyústit v rozpory na daném území, protože migranty jsou zpravidla považovány za univerzální a mohou je prosazovat konfliktním způsobem.

Nelegální migranti se do žádané země mohou dostat zpravidla třemi způsoby. Jedná se převaděče (smugglers), obchodníky s lidmi (traffickers) či na legální turistické vízum, po jehož vypršení v dané zemi setrvávají legálně.

V současné době se uvažuje o možných řešeních tohoto problému, rozčleněných do čtyř kategorií (europa.eu, 2013):

- Překračování hranic – efektivnější aplikace systému EUROSUR a agentury Frontex a evropské návratové politiky.
- Pohyb a život v schengenském prostoru – kvalitněji zpracovaná vízová politika a mobilita.
- Společný evropský azylový systém.
- Vztahy s třetími zeměmi – stanovení komplexní politiky vnějších vztahů v EU.

Problém zvyšování domácí nezaměstnanosti spočívá v tom, že přistěhovalci jsou často ochotni odvádět určitý typ práce za nižší mzdové ohodnocení, než tuzemští pracovníci. V ČR je poměrně rozšířeným jevem, že např. manuální práci na stavbě zastávají z velké části právě imigranti z cizích zemí. Stavebním firmám jsou totiž dodáváni zaměstnanci prostřednictvím tzv. agentur práce, které jsou legální, ovšem mnohdy netransparentní. Pro samotné zaměstnavatele potom tkví výhoda v nižším platovém ohodnocení a v možnosti beztestného propuštění zaměstnance prakticky v jakoukoliv v chvíli bez udání důvodu (e-polis.cz, 2008).

4.1.3. EU a mladá generace

Pro nastínění problematiky mladé generace v zemích EU je stěžejní identifikovat podíl mladých lidí v EU na celkovém počtu obyvatel. Ten blíže dokumentuje následující tabulka:

Tab. 4: Podíl lidí 15-24 let na celkovém počtu obyvatel v zemích EU v období 2005-2013

Země/Období	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU (27 zemí)	x	x	12,5	12,4	12,2	12,0	11,9	11,7	11,5
Belgie	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,0
Bulharsko	13,7	13,6	13,1	12,8	12,5	12,2	11,8	11,4	10,9
Česká republika	13,3	13,1	12,9	12,8	12,7	12,4	12,0	11,5	11,1
Dánsko	11,0	11,2	11,4	11,7	12,0	12,2	12,5	12,7	12,8
Estonsko	14,8	14,8	14,7	14,5	14,0	13,5	13,0	12,5	11,8
Finsko	12,4	12,5	12,5	12,4	12,4	12,3	12,3	12,2	12,2
Francie	13,1	13,0	12,9	12,7	12,6	12,4	12,3	12,2	12,1
Chorvatsko	12,8	12,6	12,5	12,3	12,2	12,0	11,8	11,8	11,7
Irsko	15,4	15,1	15,1	15,0	14,5	13,7	12,9	12,2	11,7
Itálie	10,4	10,2	10,1	10,1	10,1	10,0	10,0	10,0	9,9
Kypr	15,9	16,0	16,0	16,2	16,2	16,1	16,0	15,5	15,0
Litva	14,8	14,7	14,8	14,9	14,9	14,6	14,2	13,9	13,5
Lotyšsko	15,6	15,6	15,6	15,4	14,9	14,1	13,4	12,7	12,0
Lucembursko	11,7	11,8	11,8	11,8	11,8	11,9	11,9	12,1	12,2
Maďarsko	13,1	12,9	12,8	12,7	12,6	12,5	12,3	12,2	12,1
Malta	14,5	14,3	14,2	14,0	13,9	13,8	13,5	13,3	13,2
Německo	11,7	11,8	11,7	11,6	11,4	11,3	11,2	11,0	10,9
Nizozemsko	12,0	12,0	12,0	12,1	12,2	12,2	12,3	12,2	12,2
Polsko	16,5	16,2	15,9	15,5	14,9	14,4	13,7	13,2	12,8
Portugalsko	12,4	12,1	11,8	11,5	11,2	11,0	10,9	10,8	10,7
Rakousko	12,3	12,3	12,3	12,3	12,2	12,2	12,1	12,1	12,1
Rumunsko	14,8	14,5	14,1	13,5	13,3	13,0	12,6	12,1	11,8
Řecko	12,9	12,5	12,2	11,8	11,4	11,2	10,9	10,7	10,6
Slovensko	16,1	15,8	15,5	15,2	14,9	14,5	14,0	13,5	13,0
Slovinsko	13,4	13,1	12,7	12,2	12,0	11,6	11,2	10,9	10,5
Španělsko	12,3	11,8	11,5	11,2	10,9	10,6	10,3	10,0	9,9
Švédsko	12,2	12,4	12,7	13,0	13,2	13,3	13,3	13,1	12,9
Velká Británie	12,9	13,0	13,1	13,2	13,1	13,1	13,1	13,0	12,9

Zdroj 4: Eurostat, vlastní zpracování

Z tabulky 4 je patrný postupný procentuální úbytek obyvatel ve věku 15-24 let, kteří pro Evropskou unii představují budoucnost. Nejen na trhu práce, ale jako významný segment přinášející inovace, vzdělání v nových perspektivních oborech a nový náhled na současné i budoucí problémy Unie.

Úbytek podílu mladých lidí v populaci je způsoben fenoménem zvaným stárnutí populace. Při něm se zvyšuje podíl počtu obyvatel starších 65 let, který je způsoben vyšší

životní úrovni, materiálním a fyziologickým dostatkem i rozvojem nových technologií a postupů v medicíně, které prodlužují život a jeho kvalitu. V souvislosti s tímto jevem bude Evropská unie stále více bojovat se zvyšujícími se výdaji na důchody a jiné formy sociálního zabezpečení. V kombinaci s nízkým podílem i s vysokou nezaměstnaností produkčně aktivní populace se nebude dostávat finančních prostředků do veřejných rozpočtů, poroste daňová zátěž, a zároveň bude klesat životní úroveň obyvatel nejen v důchodovém věku.

V souvislosti s tím vyvstává problém zaměstnanosti a pracovního uplatnění vysokoškolsky vzdělané a vzdělané generace (demografie.info, 2013).

Mladí lidé mají v zemích EU s nezaměstnaností významný problém. Ta např. v roce 2013 dosáhla počtu 5,6 mil. nezaměstnaných ve věku 15-24 let. Evropská unie bojuje s jejich nezaměstnaností mezinárodní organizací a strukturací trhu práce, vytvářením nových pracovních příležitostí i vzdělávacími aktivitami pro mladou generaci, s cílem široké pracovní uplatnitelnosti. Unijně je proto vytvořen program celoživotního učení - vzdělávání. Ten spadá pod Národní agenturu pro evropské vzdělávací programy. Mezi tyto programy, z pohledu mladé generace, lze zařadit hlavně (naep.cz, 2012):

- Program Comenius – program pro studenty MŠ, ZŠ a SŠ. Zahrnuje hlavně rozvoj mobility studentů (formou výměnných pobytů), spolupráce mezi školami a institucemi formujícími podobu vzdělávání ve školách, centralizované multilaterální projekty zařizující výměnu zkušeností a znalostí mezi jednotlivými školami, a centralizované tematické sítě (rozvíjející kompetence v konkrétních oborech).
- Program Erasmus – pravděpodobně nejdůležitější program spravovaný EU konstituovaný pro studenty a učitele na vysokých školách. Formou výměnných programů zprostředkovává nové znalosti a zkušenosti založené na studiu v cizí zemi, pochopení její kultury a odlišností ve vzdělávacím systému. V roce 2013 program Erasmus fungoval v ČR již patnáctý rok.
- Program Leonardo da Vinci – zabývá se lepším vybavením a technologiemi zvyšujícími atraktivitu vzdělávání v jiných než vysokoškolských zařízeních.
- Program Grundtvig – tento program, mimo jiné, podporuje primárně možnosti vzdělávání dospívajících a dospělých i vysokoškolské instituce formou tvorby vzdělávacích programů pro vzdělávání a rekvalifikace.

Pro potřeby efektivního využívání a koordinace těchto aktivit EU byly ustaveny podpůrné programy typu:

- Přípravné návštěvy – zajišťuje nalézání a navazování spolupráce s novými partnery, využitelnými pro oblast vzdělávání občanů EU.
- Průřezový program – zaměřuje se na rozvoj čtyř klíčových aktivit – zlepšování politik v oblasti celoživotního učení, jazyky, ICT (aktivita pro využívání informačních technologií v systému vzdělávání) a efektivní využívání výsledků příslušných oblastí aktivit.
- Jean Monnet – program edukace a výzkum zaměřený na rozvoj evropské integrace vysokoškolského vzdělávání (euroskop.cz, 2012).

Tento výčet evropských unijních aktivit a programů je jen vzorovou ukázkou škály snahy a zájmu EU o zajištění budoucnosti, uplatnění a seberealizace mladé generace v evropském společenství. Součástí cílené strategie jsou i programy rekvalifikací a podpory pracovních příležitostí i dopadů nezaměstnanosti. Unijní koncepty jsou realizovány i na národních úrovních a jsou zásadně podporovány unijními programy v programových plánovacích obdobích z tzv. strukturálních fondů EU:

- Evropský fond pro regionální rozvoj,
- Evropský sociální fond,
- Fond soudržnosti,
- Evropský fond pro rozvoj venkova,
- Fond solidarity,
- Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci.

V současném období jsou v ČR zveřejňovány výzvy pro podávání projektů na programové období 2014- 2020.

4.2. Psychologie – motivace a motivační struktura

4.2.1. Motiv a motivace

Cakirpaloglu definuje motiv jako spouštěcí sílu, popuzující psychickou tendenci člověka k určité aktivitě (Cakirpaloglu, 2010). Motivy existují vrozené či získané.

Motivace je odvozena z latinského slova „*motus*“ (lze přeložit jako hýbati, pohybovati) a dle internetové encyklopedie „*Co je co*“ je definována jako „*dynamicky uspořádaný soubor vnitřních faktorů, které ve formě aktuálních či trvalých pohnutek*

k chování (jednání) podněcují člověka k činnosti a zaměřují tuto činnost k určitému cíli“ (cojeco.cz, 2005).

Pojem „motivovat“ tedy znamená vybudit žádanou aktivitu u jednoho nebo více jedinců. Důležitost motivace je patrná např. v pracovním procesu (lidé bez motivace budou pracovat méně efektivně, pokud vůbec). Motivy jsou rovněž nezdůdka označovány jako potřeby.

V zásadě existují dva protichůdné modely, které popisují dvě základní (vědomé či nevědomé) představy o motivaci (Říčan, 2010):

- Model nedostatku – danému člověku něco chybí (jídlo, pití, peníze, úspěch). V případě nedostatku takový člověk pociťuje určité „vakuum“, které při nezaplnění způsobuje nespokojenost člověka se sebou.
- Model vybití – popisuje určité potřeby, které ze sebe organismus potřebuje dostat na povrch (vztek, přebytek energie). Pokud v dostatečné míře neventiluje tyto potřeby, dostává se do „přetlaku“, který u něj stejně jako nedostatek u prvního modelu vzbudí vnitřní nespokojenost.

Z výše uvedených dvou modelů vyplývá, že pro vnitřní uspokojení člověka se svojí existencí musí část svých potřeb získávat a části se zbavovat.

Pro správnou motivaci člověka je nutné vybrat správné motivační faktory, které mohou být rozděleny na:

- Pozitivní faktory – odměna za dobře odvedenou práci.
 - Hmotná zainteresovanost – např. peníze.
 - Morální ocenění – např. pochvala od nadřízeného.
 - Seberealizace – např. uspokojení z dobrého výkonu.
- Negativní faktory – obava z trestu za chybu.
 - Existenční – např. obava z nedostatku peněz.
 - Strachu – např. obava ze ztráty zaměstnání.

Motivace se většinou projevuje na nevědomé úrovni, ovšem může probíhat také vědomě. Každá osobnost si během svého života vytváří poměrně stálý soubor svých motivů (tzv. motivační struktura jedince). Motivační struktura jedince má z hlediska klasifikace své hierarchické uspořádání (které popisuje např. Maslowova teorie potřeb).

Co se týče klasifikace motivů, nejčastěji jsou uváděny tři typy:

- Biologické – nejzákladnější fyziologické motivy jako např. potřeba vzduchu, přijímání stravy a tekutin, ale i sexuální pud.

- Psychické – např. seberealizace, vnitřní etické standardy či snaha řešit překážky.
- Sociální – např. afiliace (potřeba sociálního kontaktu ve skupině) či snaha o úspěšný výkon.

Dle jiné klasifikace lze dělit motivy na primární (biologické) a sekundární (psychické a sociální).

V průběhu dějin byly vymezeny dva proudy, které se blíže snaží definovat motivační procesy. První tento proud zastupují hlavně německý racionalistický filozof Gottfried Wilhelm Leibniz a anglický filozof John Locke. Ti vysvětlují tyto procesy převážně vnitřními faktory jedince. Z těchto dvou filozofů čerpali např. Clark Leonard Hull se svou teorií „*drivu*“ či Sigmund Freud s teorií pudů a instinktů.

Druhý proud představují tzv. vztahové (či také relační) koncepce. Hlavními představiteli tohoto proudu jsou Ivan Michajlovič Sečenov, Ivan Petrovič Pavlov - princip jednoty organismu a prostředí, Kurt Lewin a Henry Murray - teorie potřeb (studium-psychologie.cz, 2011).

4.2.2. Motivační struktura

V průběhu dějin se pohled na motivační strukturu výrazně měnil. Původně byl motivační strukturou myšlen pouze výčet všech motivačních sil, ovšem na každou ze složek motivační struktury bylo nahlíženo mnoha různými pohledy.

Dle Stuchlíkové a Mana (Stuchlíková, Man, 2008) je motivační struktura založena na teorii *current concerns* (lze volně přeložit jako „teorie momentálních starostí“), kterou se nejvíce zabýval Eric Klinger. Ten definoval *current concerns* jako nevědomé (latentní) procesy, spouštěné v okamžiku, kdy osoba cítí nutkání dosáhnout specifického cíle. Toto nutkání trvá do té doby, než je cíle dosaženo nebo od něj upuštěno. Motivační struktura pak podle této teorie může být chápána jako „*dynamický komplex provázaných procesů interakce, v němž je dostatek prostoru jak pro porozumění vnějším situačním vlivům, které na jedince působí, tak i pro hledání stabilnějších, habituálních či rysových charakteristik, které motivaci jedince popisují z osobnostní perspektivy*“ (Klinger 1975 in: Harvey, 2004).

Hierarchie motivační struktury (tedy vertikální seřazení jednotlivých motivů) se skládá z šesti složek. Těmi jsou:

- Potřeby
- Zájmy

- Postoje
- Hodnoty
- Cíle
- Ideály

Dle Kohoutka jsou potřeby prožívaným nedostatkem nebo přebytkem určitého podnětu. Při neuspokojování potřeb dochází k frustraci či deprivaci. Primárně lze potřeby rozdělit na biologické - např. spánek, potrava, dýchání) a sociálně-psychologické - např. citové vyžití, sociální kontakt, obdiv druhých lidí (Kohoutek, 2009).

Zájem je „trvalé úsilí člověka zabývat se předměty nebo činnostmi, které jsou pro něj poutavé, ať už z hlediska poznávacího či citového“ (Štefanovič, Greisinger, 1985). Zájmy mají funkci např. v aktivaci vůle a myšlení člověka či dobrovolného sebezdokonalování se. Lze je rozdělit na (Kelnarová, Matějková, 2014):

- Společenské – účast ve společenských aktivitách.
- Duchovní – založeny na touze po uspokojení estetických potřeb.
- Materiální – spočívající v zisku majetku.

Nejčastější druhy zájmů, hojně využívané i ve většině psychologických a sociologických testů ke klasifikaci dominující zájmové skupiny u jedince, jsou dle Kopecké (Kopecká, 2012):

- Intelektuální – např. sebevzdělávání či četba naučné literatury.
- Estetické – např. zájmy o výtvarné umění, hudbu či přírodní krásy.
- Sociální – související např. s kontaktem s lidmi, pořádáním zájmových sdružení, aj.
- Technické – zaměřené např. na elektrotechniku, či průmyslovou činnost.
- Aktivní – např. sportovní činnosti jak v roli diváka, tak aktivního účastníka.

Pro zájmy je specifické, že mají různou šíři a záběr, a mohou být krátkodobého či dlouhodobého charakteru.

Postoje dle Výrosta nejsou neutrální, nýbrž vyjadřují náš vztah k podnětům v našem okolí. Hartl a Hartlová tvrdí, že postojem rozumíme „*tendenci reagovat ustáleným způsobem na předměty, jevy, situace, osoby a na sebe sama*“ (Výrost, 2008) Jsou sestaveny ze tří složek v závislosti na způsobu, jakým vznikají – rozumové, citové a iracionální. Právě podle racionality (respektive iracionality jsou rozděleny na 3 druhy:

- Přesvědčení – racionální.

- Předsudek – iracionální.
- Stereotyp – přejatý např. z obecně zažitých názorů, ovšem zpravidla nepotvrzený vlastní zkušeností.

Hodnoty mají několik různých definic, z nichž jsou zde uvedeny definice Čačky a Maslowa. Dle Čačky jsou hodnoty „*zobecněním tendencí člověka, opírajícími se o jeho zkušenosti a ideje*“ (Čačka, 1997 in: Křivohlavý 2006). Maslow se k hodnotám staví stručnějši tezí: „*Hodnoty jsou něčím, pro co má cenu žít*“ (Maslow, 1954).

Cíle mají vysokou provázanost s teorií „momentálních starostí“ (viz výše). Jsou stanoveny člověkem pro rozpoznání dosažení požadovaných výsledků svojí činnosti, či jsou mu stanoveny někým jiným (např. v zaměstnání). Jsou velmi důležitým faktorem motivace, protože podle míry dosažení cílů dochází k vnitřnímu uspokojení či nespokojenosti, což ovlivní budoucí činnost (Sirgy, 2002 in: Blatný 2010).

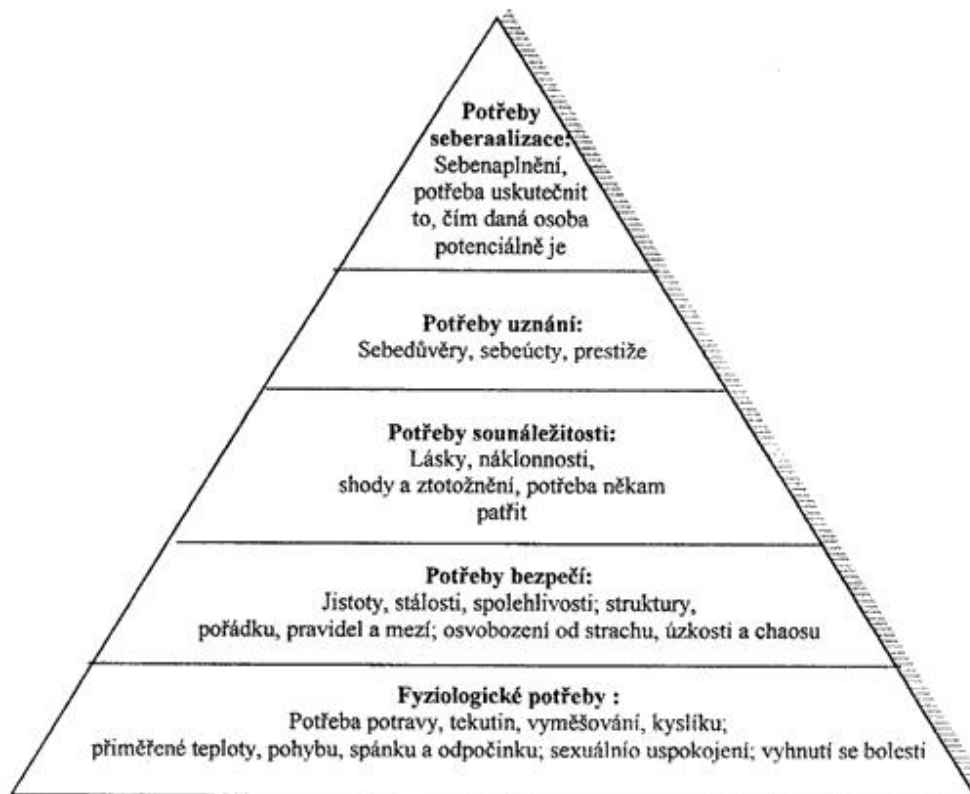
Na ideály je nahlíženo z mnoha různých pohledů, ale nejčastěji jsou prezentovány z hlediska sebereflexe. V souvislosti s motivací je lze definovat jako optimální pohled na to, jaký by člověk chtěl být, a naopak na to, jaký člověk být nechce. Jedná se o důležitý motivační faktor, který nutí člověka dodržovat společenské normy a stále se zlepšovat v aspektech intelektuálních, aspektech fyzického vzhledu či např. vystupování před ostatními (Vysekalová, 2012).

4.2.3. Vybrané teorie motivace

V této kapitole jsou popsány základní teorie, motivující člověka. Kromě Maslowovy pyramidy potřeb jsou obohaceny o příklady jejich možného využívání v praxi, konkrétně v uplatnitelnosti na poli managementu lidských zdrojů.

Maslowova hierarchická teorie potřeb

Pravděpodobně jedna z nejznámějších motivačních teorií, jejímž tvůrcem byl americký psycholog Abraham Maslow. Rozděluje motivační potřeby na tzv. D-potřeby (Deficiency Needs) a tzv. B-potřeby (Being values). D-potřeby vycházejí z odstraňování určitého nedostatku (a to jak fyzického, tak psychického), při jehož neuspokojení dochází k psychickému či fyzickému strádání. B-potřeby motivují k dosažení nějakého cíle, jejich naplňování vede ke spokojenosti a dále může více motivovat k naplňování cílů dalších. Pro lepší pochopení této teorie sestavil Maslow tzv. pyramidu potřeb, která je znázorněna na obr. 1.

Obr. 1: Maslowova pyramida potřeb, zdroj: studiummba.cz

Z Maslowa vychází např. Stephen Covey, který sestavil systémový model, založený na čtyřech základních lidských potřebách. Jedná se o potřeby fyzické, sociální, mentální a duchovní, které je nutné uspokojovat ve stejné míře.

Podobný model sestavili v roce 2002 Paul Lawrence a Nithin Noria, kteří rovněž definovali čtyři různé „základní síly“, ženoucí člověka kupředu. Jsou to síly Acquire - zisk, Bond - vazba, Comprehend - pochopení) a Defend - obrana (vedeme.cz, 2013).

Alderferova teorie motivačních potřeb ERG

Tato teorie Claytona Paula Alderfer, nazývaná rovněž Teorie tří motivačních faktorů, je další z teorií, které navazují na Maslowovu pyramidu potřeb. Přeprocovává tuto pyramidu do tří úrovní, seřazených od hmatatelných k abstraktním potřebám:

- Existenční (Existence) – mzda a jistota zaměstnání.
- Vztahové (Relatedness) – vztahy a společné cíle.
- Růstové (Growth) – seberealizace v zaměstnání.

V praxi lze tuto teorii využít pro nalezení správného bodu rovnováhy v uspokojování pracovníka, který s nedostatečným ukojením např. existenčních potřeb bude vyžadovat

vyšší uspokojení potřeb vztahových a růstových. Udržením těchto faktorů v rovnováze bude jedinec pracovat spokojeněji a efektivněji (managementmania.cz, 2012).

Herzbergova teorie dvou faktorů

Tato teorie (rovněž nazývaná Herzbergova dvoufaktorová teorie) byla zveřejněna v roce 1959 Frederickem Herzbergem. Jedná se o další navázání a doplnění Maslowovy pyramidy potřeb, která definuje základní dva aspekty, které ovlivňují motivaci a potažmo činnost pracovníků:

- Hygienické faktory – negativní jevy, které se mohou v zaměstnání vyskytnout (např. pracovní podmínky).
- Motivátory – pozitivní faktory, které pracovníka podněcují k lepším výkonům (profesní růst, adekvátní uznání).

Hygienické faktory musejí být naplněny (dokonce jsou považovány za samozřejmost). Pokud naplněny nejsou, vyvolají u zaměstnance nespokojenost, která se negativně projeví na pracovním nasazení. Motivátory naplněny nutně být nemusí, ovšem jsou žádoucí pro vyšší pracovní výkon (např. nadstandardní odměna za dobře vykonanou práci). Důležitým bodem je, že tyto dva druhy faktorů jsou mnohdy v různých profesích rozdílné (managementmania.cz, 2012).

Vroomova teorie očekávání

Teorie byla vytvořena v roce 1968 Victorem Vroomem. Její základní myšlenkou je, že člověk je v průběhu svého života hnán kupředu vnitřními očekáváními. Ty jsou založeny na třech složkách:

- Valence – atraktivita požadovaného cíle.
- Instrumentality – dosažitelnost odměny.
- Expectancy – očekávaná reálnost dosažení cíle.

Dle této teorie každý člověk usiluje o svoje určité cíle, a to jak v pracovním, tak v osobním životě právě s ohledem na tyto tři faktory (managementmania.cz, 2012).

McClellandova teorie získaných potřeb

Americký psycholog David C. McClelland se zabýval převážně studii behavioralismu. Dle teorie získaných potřeb (rovněž nazývanou teorie tří potřeb) rozčlenil typy lidí do tří skupin:

- Achiever – člověk toužící po úspěchu, často vyžadující potvrzení svých vlastních kvalit. Nerad se dostává do styku s rizikem či neúspěchem.

- Affiliation seeker – typ člověka založeného na konsensuálním sociálním kontaktu s ostatními lidmi.
- Power seeker – má společný rys s achieverem, protože chce dosahovat úspěchu, ovšem pomocí kontroly ostatních lidí.

Identifikace konkrétních sklonů u určitého člověka je stěžejní ke správnému vedení a motivování lidí (vedeme.cz, 2013).

Teorie pole

Tato teorie byla vytvořena v roce 1935 americkým psychologem Kurtem Lewinem (Lewin, 1935). Je založena na tom, že všechny mentální projevy jedince probíhají v určitém životním prostoru, definovaným psychologickým polem. Chování jedince je pak sestaveno z konkrétní osoby a prostředí, které na ni působí (Plháková, 2006). Mezi těmito dvěma proměnnými by v ideálním stavu měla být rovnováha, při jejímž porušení dochází k tenzi, vedoucí k lokomoci (snahou o nápravu k rovnovážnému stavu). V případě úspěchu této snahy dochází k uspokojení jedince.

Důležitým pojmem souvisejícím s touto teorií je tzv. vektor. Protože o prostoru, ve kterém jedinec žije, lze dle této teorie uvažovat jako o silovém poli, vznikají tzv. vektory. Ty pozitivní či negativní valencí určují kladnou či zápornou hodnotu pro jedince. Valence jsou determinovány individuálními potřebami jedince. V neposlední řadě jsou významné tzv. bariéry, které přímo brání jedinci v realizaci lokomoce (Lewin, 1936).

Teorie konfliktu

Teorie konfliktu, na základě strukturálního funkcionalismu, je přímou reakcí na jeho jednostrannost. Teorie konfliktu a konsensuální teorie se zabývají otázkou: Jakými silami je udržena soudržnost sociálního řádu. Podle teorie konfliktů vyplývají neshody z nedostatku statků a rozdílu hodnot. To je důvod, proč jsou ve společnosti trvale. Na regulaci konfliktů, by se měly podílet kulturní instituce (Keller, 2010).

S teorií konfliktu úzce souvisí individuální potřeby jedince a pojem moc. Moc je definována jako možnost prosadit vlastní vůli bez ohledu na odpor druhých. Moc je založena na různých základech, jako jsou vlastnictví, peníze, funkce, vliv, síla apod. (Giddens, 2005).

Předložený vybraný přehled motivačních teorií dokladuje význam motivací pro osobnostní seberealizaci, uplatnění životních i profesních zájmů, vztahů i stálých životních očekávání.

5. Metodika práce

5.1. Metodická východiska

Filozofie, koncepce a způsob řešení tématu diplomové práce jsou determinovány vstupními metodickými východisky. Znamenají soubor poznatků, skutečností a vyplývajících limitů pro volbu metodických přístupů i řešitelského postupu. K vymezení procesní orientace v konkretizaci problematiky byly využity:

a) Empirické informace a poznatky

Vzhledem k dlouhodobému osobnímu neformálnímu zájmu o problematiku byly mnou osobně, časově různorodě, uskutečněny dílčí průzkumy v okruhu odborných kontaktů, „sousedské“ veřejnosti i kolegů studentů v rozsahu privátní dostupnosti. Byly diskutovány názory na Evropskou unii, její význam a poslání, pozitivní i kritická stanoviska. Častým tématem studentů byly a jsou postoje a motivace k vlastní životní seberealizaci. Vzhledem k diskusi různorodosti jsou však poznatky značně subjektivní, odborně nehodnotitelné, k věcné orientaci však efektivní.

b) Excerpce zdrojových dokumentů v problematice Evropské unie

Studovány byly zdrojové dokumenty odborného charakteru i písemné a internetové zdroje v oblasti publicistiky a celé mediální sféry. I tyto zdroje jsou různorodé, s variabilní objektivitou i možnou tendenčností. I tak jsou však iniciačním vodítkem k dané problematice.

c) Poznatky aplikací veřejných preferencí a průzkumů

Sledovány osobně byly výsledky průzkumových metod (např. STEM, CVVM, Median, PPM Factum), které jsou opět různorodé a diferencovaně zaměřené. Vzorky šetřené populace jsou obvykle nedostatečně specifikovány, i tyto průzkumy bývají jednostranné občas i tendenční. Jejich výsledky však slouží k okruhové orientaci.

d) Excerpce a poznatky z oboru psychologie se zaměřením na oblast lidského chování, motivů a motivací

Osobní poznatky z této sféry zdrojují pochopení populační mentality, chování, tvorby postojů a předsudků, modifikaci a motivaci názorů. Dále i skupinově ovlivňované názorové unifikace i deformace typu např. „dominantního ovlivňování“, ovlivňování z neznalosti“ a „zaručené informace“. Adekvátní znalosti motivačních analýz a motivační struktury vymezují použití objektivizačních metod a postupů.

e) Znalost prostředí pro šetřenou problematiku

Šetření problematiky není zaručeno jen adekvátní volbou řešitelských postupů, ale i znalostí „zkoumaného“ prostředí. Moje studium znamená studentský pobyt a pohyb v univerzitním prostředí vysokoškoláků i v prostředí jejich „běžného“ mimostudijního života. Tato znalost prostředí umožňuje vymezení koncepce, výběru i rozsahu přiměřených metod i přístupů.

f) Řešení a výsledky vlastní bakalářské práce

Iniciačně významná byla moje, v roce 2013 obhájená bakalářská práce na téma „Postoje a předsudky k vybraným aspektům členství ČR v EU“. V práci byla ověřena úspěšnost použitých metodických přístupů a průzkumových řešitelských metod. Diplomová práce na problematiku, formou studie navazuje, metodická souvislost je proto žádoucí.

5.2. Metodické přístupy

Základní koncepcí zjištění a posouzení vztahu a postojů studentů vysokých škol k Evropské unii je posouzení motivační struktury aplikací metody veřejných preferencí, formou specifikovaného dotazníkového průzkumu. Vzhledem k rozsahu práce je průzkum zaměřen specificky jen na studenty vysokých škol v České republice. Bylo očekáváno, že názory, motivy a stanoviska sledovaných respondentů jsou zatížena nerovnoměrnými i případně deficitními znalostmi šířky problematiky EU. Byl předpoklad, že mohou být značně subjektivní až sugestivní. Těmto skutečnostem byl přizpůsoben charakter průzkumu.

Vysokoškolsky studující generace, její mentalita, chování a projevy, jsou sledovány ve společnosti, očima odborné i laické veřejnosti. Je důležité proto vědět, jak jsou postoje a motivy mladých vzdělaných lidí přijímány, vysvětlovány a posuzovány. Jedině tak lze dokumentovat názorové soulady, rozpory i střety, juvenilní či zkušenostní polohy studentů vysokých škol v české společnosti.

Proto byl zvolen konfrontační přístup průzkumového šetření, v následující struktuře:

- Průzkum (znalostní a zkušenostní) vzorku vybraných kvalifikovaných specialistů na problematiku Evropské unie, znalých univerzitního prostředí a vysokoškolské populace, se základním záměrem:
 - Posouzení, dle vlastního názoru, důležitosti zájmových sfér vysokoškoláků ve věku 19-26 let podle toho, jak se podílejí na jejich tvorbě motivů, postojů či předsudků k zásadním tématům EU.

- Průzkum reprezentativního vzorku vysokoškolské populace, se základním záměrem:
 - Posouzení zájmových sfér vysokoškolských studentů.
 - Posouzení motivační struktury vztahu vysokoškolských studentů k EU.
- Konfrontace a vyhodnocení průzkumů, se záměry:
 - Zjištění souladu či rozporů v názorech odborné veřejnosti na motivace, postoje a vztah vysokoškolských studentů k Evropské unii a skutečnými motivy a postoji šetřených vysokoškoláků k EU.
 - Posouzení příčin a důvodů shod či rozporů.
 - Návrhy a doporučení ke zlepšení současného stavu.

5.3. Řešitelský postup

Vzorek kvalifikovaných specialistů na problematiku Evropské unie, znalých univerzitního prostředí a vysokoškolské populace, je složen ze 14 reprezentantů, zastupujících ve vysokých funkcích státně i rezortně Českou republiku směrem k EU za:

UNESCO, Generální sekretariát Rady EU, Ředitelství Evropské komise (tři specialisté), Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo vnitra, Český statistický úřad, Úřad Rady ROP Jihovýchod, Magistrát města Brna

Dotazník pro specialisty (odborníky) je koncipován ve formě sedmi vybraných témat se sedmi možnými číselnými odpověďmi (škálování). Odborníci byli požádáni, aby posoudili důležitost jednotlivých zájmových sfér mladých lidí (vysokoškoláků) ve věku 19-26 let dle podílu na tvorbě jejich předsudků a postojů k mnou vybraným zásadním tématům týkající se EU. Možnými odpověďmi byla čísla 1-7, přičemž číslo 1 značilo nejmenší podíl zájmové sféry na tématu a číslo 7 značilo největší podíl zájmové sféry na tématu. Jednotlivé zájmové sféry byly specifikovány následovně (s příklady):

- Praktické zájmy (dovednostní specifikace, profesní zaměření, formy uplatnění).
- Estetické zájmy (filologie, kultura, umění).
- Zájmy být aktivní (sport, cestování, turistika, rekreace).
- Sociální zájmy (společensko-ekonomické vazby, styk s lidmi, péče o druhé).

- Intelektuální zájmy (vzdělávání, filozofie, ideologie a politika).

Témata pak byla formulována takto:

- Pozitivní postoj studentů k Evropské unii jako celku.
- Negativní postoj studentů k Evropské unii jako celku.
- Pozitivní postoj studentů ke členství ČR v Evropské unii.
- Negativní postoj studentů ke členství ČR v Evropské unii.
- Předsudky studentů k Evropské unii jako celku.
- Předsudky studentů ke členství ČR v Evropské unii.
- Vize studentů o vlastní uplatnitelnosti za současného stavu členství ČR v Evropské unii.

Vzorek vysokoškolských studentů zahrnuje posluchače bakalářského a magisterského stupně studia z různých fakult, univerzit a měst v rámci České republiky. I u této skupiny respondentů byl využit dotazníkový průzkum se škálováním. Dotazník, který vyplňovali, byl rozdělen na dvě hlavní části a část informačně doprovodnou. První část na oblast zájmových sfér a část druhá na oblast postojů a názorů na Evropskou unii. Mimo okruh otázek z oblasti individuálních zájmových sfér a postojů k Evropské unii byl v části doprovodné zjišťován i věk, pohlaví a stupeň bakalářského či magisterského studia studentského respondenta.

Pro vyšší efektivitu dotazníkového šetření bylo využito webového serveru VyplnTo.cz, prostřednictvím kterého byly vyplněné dotazníky exportovány do aplikace Microsoft Office Excel. Pro vyhodnocení dalších pomocných ukazatelů byla dále využita aplikace IBM SPSS Statistics.

Dotazník pro studenty vysokých škol byl předložen 179 respondentům a byl sestaven formou uzavřených otázek. Celkem obsahoval 117 otázek, přičemž byl rozdělen (jak je uvedeno výše) na 2 části plus orientační údaje. Část zkoumající specifika a rozsahy zájmových sfér a část zkoumající vztahy, postoje a míru předsudků vůči Evropské unii a členství ČR v ní. Část pro informaci zpracovatele přibližuje pohlaví, věk a stupeň vysokoškolského studia respondentů.

Část (oddíl) určená k analýze individuálních zájmových sfér obsahovala 109 otázek (činností) se šesti možnostmi odpovědi označených čísly 0 - 5.

- 0 - nikdy jsem činnost neprovozoval.
- 1 – k činnosti mám velký odpor.
- 2 – k činnosti mám menší odpor.

3 – činnost je mi lhostejná.

4 – v činnost mám větší zálibu.

5 – v činnosti mám velkou zálibu.

Zájmové sféry (činnosti) byly vymezeny ve stejných okruzích, jako v průzkumu názorového posuzování respondentů „specializovaných odborníků“. Pro studenty je však rozdílná šířka rozsahu popisu (specifikace) konkrétních činností v rámci jednotlivých okruhů.

Sféra praktických zájmů:

- Pro odborníky (dovednostní specifikace, profesní zaměření, formy uplatnění).
- Pro studenty - 21 specifikovaných možností (otázek), např. práce se dřevem, práce na poli, chemické pokusy, nakupování, marketing.

Sféra estetických zájmů:

- Pro odborníky (filologie, kultura, umění).
- Pro studenty - 19 specifikovaných možností (otázek), např. hra na hudební nástroj, záliba v uměleckých předmětech, cizí jazyky.

Sféra zájmů být aktivní:

- Pro odborníky (sport, cestování, turistika, rekreace).
- Pro studenty - 30 specifikovaných možností (otázek), např. jízda na kole, cestovní dobrodružství, šachy, procházky po městech.

Sféra sociálních zájmů:

- Pro odborníky (společensko-ekonomické vazby, styk s lidmi, péče o druhé).
- Pro studenty - 23 specifikovaných možností (otázek), např. kontakt s extrovertními lidmi, opatrování dětí, organizování spolků.

Sféra intelektuálních zájmů:

- Pro odborníky (vzdělávání, filozofie, ideologie a politika).
- Pro studenty - 16 specifikovaných možností (otázek), např. učení někoho, přesvědčování lidí, sdílení svých myšlenek, rétorika.

Část (oddíl) průzkumového dotazníku určený k průzkumu postojů a vztahu studentských respondentů k Evropské unii je specifikován do obdobných okruhů, jako v případě odborníků-specialistů. Rozdílná je však formulace otázek v případech zjišťování positivity či negativity názoru. U odborníků je samostatně požadováno

názorové vyjádření k pozitivním i negativním postojům studentů (tedy sedm otázek - okruhů). U studentských respondentů je postoj odvozován až na základě zpracovaného posouzení. Proto jsou pro vysokoškoláky otázky zúženy na pět a formulovány následovně:

- Jaký je Váš vztah k Evropské unii jako celku?
- Jaký je Váš vztah k členství České republiky v EU?
- Jakou míru předsudků u sebe pociťujete k Evropské unii jako celku?
- Jakou míru předsudků u sebe pociťujete k členství České republiky v EU?
- Jakou máte vizi o vlastní uplatnitelnosti za současného stavu členství České republiky v EU?

Možné odpovědi respondentů jsou škálovány do stupnice 1 – 7 dle intenzity vztahu:

- 1 - silný negativní vztah.
- 2 - poměrně silný negativní vztah.
- 3 - spíše negativní vztah.
- 4 - lhostejnost.
- 5 - spíše pozitivní vztah.
- 6 - poměrně silný pozitivní vztah.
- 7 - silný pozitivní vztah.

Po kompletaci dostatečného počtu dotazníků (179 odevzdaných) a stažení výsledků ve formátu XLS (pro Microsoft Excel) bylo přikročeno ke kódovací fázi. Ta spočívala v rozdělení odpovědí do požadovaných kategorií a přiřazení čísel jednotlivým odpovědím pro správné zpracování v programu IBM SPSS Statistics. Protože dotazník byl pro větší přehlednost a jednoduchost vytvořen jednoduše (všechny otázky se zobrazovaly respondentům rovnou a na jedné webové stránce), důležitým krokem byla extrakce jednotlivých kategorií otázek do oddělených listů v MS Excel.

5.4. Způsoby zpracování a hodnocení průzkumů

5.4.1. Posouzení a hodnocení názorů odborných respondentů na motivace vztahu studentů vysokých škol k EU dle zájmových sfér

Výše zdůvodněný rozsah souboru odborných respondentů neumožňuje podrobnější rozklad. Výstupy a názorové hladiny jsou proto zpracovány v úrovni:

- aritmetických průměrů a mediánů.
- parciálních i přehledových tabulkových výstupů.

- komparativního slovně komentovaného hodnocení.
- hierarchickém přehledu názorových úrovní zájmových sfér.

5.4.2. Posouzení a hodnocení motivační struktury a vztahu studentů vysokých škol k EU dle zájmových sfér

- Stažení dat (vyplněných průzkumových dotazníků respondentů - studentů) v matici ze serveru Vyslnto.cz ve formátu podporujícím MS Excel (soubor 179 studentů, majoritně - z Mendelovy univerzity v Brně, Masarykovy univerzity v Brně, Karlovy univerzity v Praze a Univerzity v Ostravě, průběžně i z dalších českých VŠ).
- Import získaných dat studentů z MS Excel do SPSS Statistics a jejich zpracování.
- Test normality rozložení Kolmogorov-Smirnov pro ověření utilizace souboru respondentů.
- Stanovení pozic zájmových okruhů dle aritmetických průměrů.
- Posouzení zájmových sfér dle intenzity a četnosti zastoupení.
- Posouzení vztahu a postojů k EU dle intenzity a četnosti zastoupení.
- Interakční hodnocení posuzovaných zájmů a vztahů - korelační matice a korelace zájmových sfér a postojů a vztahů k EU.

5.5. Výstupy

- Konfrontace názorů odborníků a postojů studentů k EU dle zájmových sfér.
- Návrhy a doporučení.

6. Výsledky práce

Výsledky tangovaných průzkumů a jejich hodnocení jsou předkládány v následující posloupnosti:

Primárně je rezultován průzkum (znalostní a zkušenostní) vzorku vybraných státních i rezortních odborníků, specialistů na problematiku Evropské unie, znalých univerzitního prostředí a vysokoškolské populace, a jejich posouzení motivů, postojů, předsudků a vizí k EU studentů českých vysokých škol, na základě motivačních zájmových sfér.

Následně je posouzen a vyhodnocen průzkum reprezentativního vzorku studentů českých vysokých škol v rozsahu zmapování jejich zájmových sfér a jejich motivační struktury spektra vztahů k EU.

Toto hodnotící pořadí vychází z komparativní logiky – konfrontačního zjištění:

- Jak na zájmy, motivy a postoje studentů českých vysokých škol směrem k Evropské unii nahlíží (dle svých znalostí a zkušeností) zástupci odborné veřejnosti.
- Jaké jsou ve srovnání s těmito náhledy skutečné a aktuální motivy a postoje studentů, českých vysokých škol směrem k Evropské unii, dokladované cíleným reprezentativním průzkumem v jejich komunitě.
- Jaké jsou, nebo mohou být důvody a příčiny případných shod či rozporů.
- Jaké jsou možné návrhy a doporučení ke zlepšení současného stavu.

6.1. Výsledky posouzení a hodnocení názorů odborných respondentů na motivace vztahu studentů vysokých škol k EU dle zájmových sfér

Vzorek vybraných kvalifikovaných specialistů je relativně úzký (14 respondentů), ale z hlediska dostupných kontaktů možný. Jejich struktura, institucionální postavení a zaměření je předloženo v metodice práce. Výběr byl limitován snahou objektivní - reprezentativní škála tangovaných institucí, vysoká váha pracovní funkce v ČR i EU a vazba na vysoké školy. Dále i subjektivní - osobní blízké kontakty, vysoká zaneprázdněnost představitelů, jejich „mobilita“ a častá nedostupnost, příp. ochota se průzkumu zúčastnit.

Rozsah souboru respondentů neumožňuje podrobné zpracování. Názorové výstupy a hladiny jsou proto zpracovány na úrovni aritmetických průměrů a mediánů s komparativním slovně komentovaným rezultátním hodnocením. Souhrnné výsledky

stanovisek k předloženým otázkám k EU a struktuře zájmových sfér a motivací jsou předloženy v následujícím tabelárním přehledu (Tab. 5).

Tab. 5: Přehled hodnotových výsledků názorů specialistů EU dle průzkumových otázek a zájmových sfér

Otázky	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Pozitivní postoj k EU					
Aritmetický průměr	5,29	3,71	5,79	4,21	4,57
Medián	6	3,5	6	4	4,5
Negativní postoj k EU					
Aritmetický průměr	3,14	3,14	1,64	3,00	3,71
Medián	3	3	1,5	2,5	3
Pozitivní postoj k členství ČR v EU					
Aritmetický průměr	5,43	3,93	5,64	4,43	4,43
Medián	6	4	6	5	4,5
Negativní postoj k členství ČR v EU					
Aritmetický průměr	2,86	3,07	1,71	2,79	3,50
Medián	2	2,5	1,5	2,5	3
Předsudky k EU					
Aritmetický průměr	3,00	2,93	2,00	3,14	3,43
Medián	2,5	2	2	3	2,5
Předsudky k členství ČR v EU					
Aritmetický průměr	3,36	3,00	2,14	3,36	3,93
Medián	3,5	2,5	2	3	4
Vize o uplatnění v EU					
Aritmetický průměr	5,21	3,50	5,14	4,50	4,86
Medián	5	3	5	5	5

Zdroj 5: vlastní zpracování

6.1.1. Motivace pozitivního postoje studentů k Evropské unii jako celku

Tato otázka byla kvalifikovaným specialistům položena jako první. Má primárně vyjádřit pozitivitu vztahu studentů k EU jako typu mezinárodního společenství, smyslu jeho existence, poslání a významu pro občanskou komunitu i život, potřeby a zájmy individualit. Náhledy na postoje vysokoškoláků jsou prezentovány v následující dílčí tabulce (Tab. 6).

Tab. 6: Motivace pozitivního postoje mladých lidí k EU jako celku

Pozitivní postoj k EU	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Aritmetický průměr	5,29	3,71	5,79	4,21	4,57
Medián	6	3,5	6	4	4,5

Zdroj 6: vlastní zpracování

Z údajů je zjevné, že pozitivní vztah je především motivován zájmy „být aktivní“ (sport, cestování, turistika a rekreace), následován zájmy praktickými (formy uplatnění, dovednostní specifikace, profesní zaměření). Lze mluvit o relativní homogenitě názorů jednotlivých odborníků, z důvodu velmi vysoké a vysoké podobnosti aritmetického průměru a mediánu. Intelektuální zájmy mírně převyšují zájmy sociální, s nižší homogenitou odborných odpovědí. Nejmenší motivační stimuly přikládají odborníci estetickým zájmům, (filologie, kultura, umění), jejich stanoviska jsou zde ovšem spíše heterogenní.

Lze shrnout, že pozitivní vztah mladých k EU jako celku je motivován „otevřeným evropským prostorem“, neomezenou mobilitou, cestováním a osobnostním životním i pracovním uplatněním v mezinárodním měřítku.

6.1.2. Motivace negativního postoje studentů k Evropské unii jako celku

Následná otázka zjišťuje náhled, jakými motivy je ovlivněn možný negativní postoj studentů vůči EU jako celku. Odmítavý postoj mladých lidí k EU se totiž může negativně projevit na jejich „internacionalismu“ ochotě se „evropsky“ angažovat, s případnými projevy nacionalismu, „lokálpatriotismu“, i společenské segregace. Výsledky šetření jsou uvedeny v dílčí tabulce (Tab. 7).

Tab. 7: Motivace negativního postoje mladých lidí k EU jako celku

Negativní postoj k EU	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Aritmetický průměr	3,14	3,14	1,64	3,00	3,71
Medián	3	3	1,5	2,5	3

Zdroj 7: vlastní zpracování

Výsledné údaje se cele pohybují pod hodnotou průměru (4). Lze tedy dovodit, že žádný ze zjišťovaných zájmů nevidí odborníci jako vysoce významný pro motivaci negativních postojů mladých lidí vůči EU. Mírně výše jsou posouzeny intelektuální zájmy, názory jednotlivých odborníků jsou však značně heterogenní. Výrazně nejnižší je průměrná hodnota patrná u zájmů být aktivní, kde lze sledovat shodující se názor u všech oslovených.

Je zřejmé, že negativní postoje k EU jako celku jsou nahlíženy v oblasti intelektuálních zájmů (filozofie, ideologie, politika, případně i vzdělávání). Příčinami mohou být špatná politická image Unie jako instituce, ztráta státních suverenit, značně direktivní řízení, normativní omezování a další. Výhrady jsou možné i v oblasti internacionality vzdělávání, kvality a organizace studijních programů apod.

6.1.3. Motivace pozitivního postoje studentů ke členství ČR v Evropské unii

Pozitivní postoje k Evropské unii nemusí znamenat pozitivní vztah ke státnímu členství. Mladí lidé mohou mít kladný názor na EU jako instituci, ovšem ke členství ČR mohou mít řadu negativních motivů a výhrad. To samozřejmě platí i naopak – nemusí mít EU v oblibě, ovšem mohou vidět mnohé přínosy v členství ČR v ní.

Tab. 8: Motivace pozitivního postoje mladých lidí ke členství ČR v Evropské unii

Pozitivní postoj k členství ČR v EU	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Aritmetický průměr	5,43	3,93	5,64	4,43	4,43
Medián	6	4	6	5	4,5

Zdroj 8: vlastní zpracování

Z dílčí tabulky (Tab. 8) jsou patrné velmi podobné názorové výsledky na tuto položenou otázku jako u otázky první. I zde se odborníci shodují na vysokém ovlivnění zájmy být aktivní a praktickými zájmy, stejně jako nižším ovlivněním zájmy estetickými. Zajímavostí je, že u všech odborníků panuje v těchto dvou oblastech relativní shoda, pouze environmentální specialista dává velkou váhu sociálním a intelektuálním zájmům. Sociální a intelektuální zájmy mají v průměrech stejnou hodnotu.

Zájmy být aktivní a praktické zájmy jsou nahlíženy jako dominantní zřejmě proto, že EU věnuje velkou pozornost i publicitu rozvoji mladé generace, jejímu vzdělávání, edukativnímu internacionalismu i podpoře společenského a pracovního uplatnění. V médiích i univerzitních zdrojích jsou nabízeny široké studijní programy, výměnné pobyty, multikulturní stáže, pracovní příležitosti, apod. Lze uvést např. programy Erasmus, Erasmus +, CEEPUS a další. V hodnocení kvality vysokých škol jsou zveřejňovány mobility, v četnosti i kvalitativních aspektech. Uvedené programy a evropské aktivity jsou v mnohém spolukoordinovány právě institucemi oslovených specialistů tohoto průzkumu.

6.1.4. Motivace negativního postoje studentů ke členství ČR v Evropské unii

Obdobně jako náhledy zájmů a motivů ovlivňujících pozitivní postoj mladých lidí vůči členství ČR v EU, jsou posuzovány zájmy a motivy vedoucí k postojům negativním. Ty mohou být zapříčiněny působením negativní či rozporné společenské či mediální atmosféry (např. málo důstojná pozice ČR, snižování autority státu, omezující předpisy). Dále vlivem rodiny (především starší tradicionalistické generace), politickými a

intelektuálními názory i osobními neúspěchy a zklamáním (nezískání zahraniční stáže, neúspěchem studia v zahraničí, osobní nedocenění či ohrožení při zahraničním pobytu, pocity segregace aj.).

Tab. 9: Motivace negativního postoje mladých lidí ke členství ČR v Evropské unii

Negativní postoj k členství ČR v EU	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Aritmetický průměr	2,86	3,07	1,71	2,79	3,50
Medián	2	2,5	1,5	2,5	3

Zdroj 9: vlastní zpracování

Z dílčí tabulky (Tab. 9) můžeme i v tomto náhledu vyčíst nevelké ovlivnění negativních motivací zájmovými sférami v celém jejich spektru. K negativním postojům dle odborných respondentů nejvíce přispívají intelektuální zájmy (ideologie a politika, ale i aspekty filozofické a edukativní). Přesto je názorový výsledek výrazně heterogenní a to téměř u všech zájmových sfér (medián se výrazně liší od aritmetického průměru).

Jedním z velkých stimulů unijního spojení je pro mladé lidi „evropské“ cestování, turistika, sport a rekreace (tedy zájmy být aktivní). Zjevně jsou tyto zájmy podle odborníků nejméně významné v případě negativního postoje k členství ČR v Unii. Podporu zájmů být aktivní u mladých lidí EU velmi prosazuje. Je proto logické, že tato sféra zájmů je nejmenší příčinou negativních postojů k členství ČR v EU.

6.1.5. Motivace formování předsudků studentů vůči Evropské unii

Předsudky (úsudky či názory, založené na pouhém mínění či předpokladu, bez objektivního poznání) k EU jsou častým jevem, ve smyslu pozitivním i negativním. Evropská unie je velmi složitý společenský útvar, rezultující řadu „provozních“ úspěchů, nedostatků i chyb ve vnitřním i mezinárodním kontextu. Existuje řada problémů, nedorozumění, s rozpornou medializací v rovině politické, administrativní, ekonomické, kulturní i sociální. Pod vlivem heterogenního spektra informací, bez objektivních zkušeností, vznikají předsudky odsuzující i glorifikující. Jsou zesilovány emoční sférou, typickou pro teprve dozrávající mladou generaci. Náhled odborných respondentů na vliv zájmových sfér mladých lidí ovlivňujících předsudky vůči EU je předložen v následující tabulce (Tab. 10).

Tab. 10: Motivace formování předsudků mladých lidí vůči EU

Předsudky k EU	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Aritmetický průměr	3,00	2,93	2,00	3,14	3,43
Medián	2,5	2	2	3	2,5

Zdroj 10: vlastní zpracování

Odborní respondenti se dle hodnot průměrů přiklánějí k názoru, že největší ovlivnění míry předsudků vůči EU způsobují intelektuální zájmy. Naopak při pohledu na mediánovou hodnotu vychází jako nejvýznamnější sociální zájmy. Lze dovozovat, že emoční složka předsudků je charakteru intelektuálního, praktická sféra předsudků charakteru sociálního. Je však zjevné, že mladí, vzdělaní lidé jsou vybaveni dostatečnou objektivitou a jejich zájmové sféry předsudky podstatně neiniciují. Interakce intelektuálních a sociálních zájmů však může předsudky (hlavně negativní) ovlivňovat (migrační, azylová, ekonomická a sociální politika).

6.1.6. Motivace formování předsudků studentů vůči členství ČR v Evropské unii

Obdobně jako předsudky k EU mohou být formovány pozitivní i negativní předsudky vysokoškoláků k českému členství. Negativní vycházejí obvykle z konkrétních problémů na úrovni státu (politických, ekonomických), i problémů lokálních a osobních (sociálních a společenských). Pozitivní pak většinou z osobní úspěšnosti, altruismu i společenského optimismu. Velký vliv má emoční sféra, formovaná společenským i osobním prostředím, pozitivní i negativní medializací, osobnostními a publicistickými vzory. V případě problémů jsou často viněny nikoli vnitřní či osobní neúspěchy a selhání, ale unijní vztahy, politika, administrativa, řízení. Náhled odborníků na preference zájmových sfér a jejich vliv na motivaci předsudků studentů vůči českému členství v EU je předložen následující tabulce (Tab. 11).

Tab. 11: Motivace formování předsudků mladých lidí vůči členství ČR v EU

Předsudky k členství ČR v EU	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Aritmetický průměr	3,36	3,00	2,14	3,36	3,93
Medián	3,5	2,5	2	3	4

Zdroj 11: vlastní zpracování

Obdobně jako v případě předsudků vůči EU jsou i předsudky k českému členství názorově dokladovány dominancí sféry intelektuálních zájmů. Vzhledem k úzké shodě mezi aritmetickým průměrem a mediánem lze mluvit o homogenitě názorů oslovených odborníků. Významné jsou však i zájmy praktické (především profesní a pracovní

uplatnění). Stejně jako u předešlé otázky vyšlo nejnižší ovlivnění zájmovou sférou „být aktivní“. Opět lze vyvodit, že podstatná složka předsudků, oblast emocí, je charakteru intelektuálního. Oblast praktologických úsudků a mínění pak charakteru praktických zájmů a zájmů sociálních.

6.1.7. Motivace formování vizí studentů o vlastním uplatnění v Evropské unii

Mladá generace se váže na všechna pozitiva členství v EU. Volné cestování po zemích EU, internacionální možnosti vzdělávání, mnohé celoevropské pracovní příležitosti a nabídky vedou, zvláště u vysokoškolsky vzdělaných lidí, k cílenému vnímání vlastní osobnosti a uplatnění se ve společenské hierarchii i na pracovním trhu. Na jedné straně se zvýšila hladina konkurence, na druhé straně i spektrum pracovních příležitostí a možností seberealizace na základě vlastních objektivních schopností a zájmů. Mladá generace a kvalita jejího života, společenského i pracovního uplatnění je i kvalitou budoucnosti EU. Proponované vize mladých lidí o budoucím uplatnění v EU z pohledu odborných respondentů jsou předloženy v posuzovaném spektru zájmů v Tab. 12.

Tab. 12: Motivace definující vizi mladých lidí o vlastním uplatnění v Evropské unii

Vize o uplatnění v EU	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Aritmetický průměr	5,21	3,50	5,14	4,50	4,86
Medián	5	3	5	5	5

Zdroj 12: vlastní zpracování

Z názorového posouzení motivací vizí vyplývá majoritní vliv sféry praktických zájmů a zájmů být aktivní. Praktické zájmy logicky představují budoucí celoživotní uplatnění vysokoškoláků, realizaci jejich dovednostních specifikací, profesní a tedy i společenskou úspěšnost. Znamenají i budoucí materiální jistoty a uspokojení osobnostních potřeb.

Zájmy být aktivní jsou spojeny se svobodnou mobilitou, cestováním i pracovní migrací, rekreačními možnostmi, turistikou i různorodých sportovních vyžití („za hranice snů“).

Jediná zájmová sféra, která je jak průměrem, tak mediánem pod průměrnou hodnotu (4), jsou zájmy estetické (filologie, kultura, umění). Názory odborníků o nízké motivaci této zájmové sféry ve vizích budoucího uplatnění studentů zřejmě vycházejí z užší

specifiky této zájmové oblasti, tedy i menších možností praktické seberealizace převážně většiny vysokoškolské komunity.

6.1.8. Přehledové shrnutí názorů odborných respondentů v motivační struktuře zájmových sfér vztahu studentů k Evropské unii

Názorová stanoviska odborných respondentů jsou parciálně dokumentována a popsána v samostatných, výše uvedených, hodnoceních. Předkládané shrnutí dokladuje hierarchické zastoupení motivačních zájmových sfér podle posuzovaných okruhů-otázek. Významová (hierarchická) hladina je pracovně strukturována pomocí termínových označení - dominancí, majoritou a minoritou.

- **Motivace pozitivního postoje studentů k Evropské unii jako celku**
 - Majoritní zájmová sféra: zájmy být aktivní, praktické zájmy.
 - Minoritní zájmová sféra: zájmy estetické.
- **Motivace negativního postoje studentů k Evropské unii jako celku**
 - Majoritní zájmová sféra: intelektuální zájmy.
 - Minoritní zájmová sféra: zájmy být aktivní.
- **Motivace pozitivního postoje studentů ke členství ČR v Evropské unii**
 - Majoritní zájmová sféra: zájmy být aktivní, praktické zájmy.
 - Minoritní zájmová sféra: zájmy estetické.
- **Motivace negativního postoje studentů ke členství ČR v Evropské unii**
 - Majoritní zájmová sféra: zájmy intelektuální.
 - Minoritní zájmová sféra: nespecifikována.
- **Motivace formování předsudků studentů vůči Evropské unii**
 - Majoritní zájmová sféra: intelektuální zájmy, sociální zájmy.
 - Minoritní zájmová sféra: nespecifikována.
- **Motivace formování předsudků studentů vůči členství ČR v Evropské unii**
 - Dominantní zájmová sféra: intelektuální zájmy.
 - Minoritní zájmová sféra: být aktivní.
- **Motivace formování vizí studentů o vlastním uplatnění v Evropské unii**
 - Majoritní zájmová sféra: praktické zájmy, zájmy být aktivní.
 - Minoritní zájmová sféra: zájmy estetické.

6.2. Výsledky posouzení a hodnocení postojů studentů vysokých škol na motivace vztahu k EU dle zájmových sfér

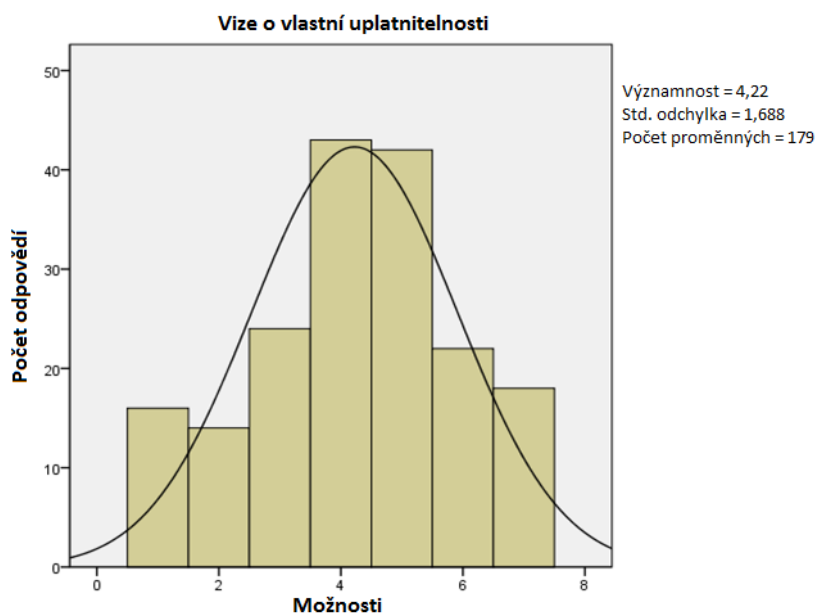
6.2.1. Ověření utilizace souboru respondentů

Před vlastním posouzením a vyhodnocením cílových pracovních okruhů v průzkumu studentů byl proveden test normality, který zjišťuje, zda mají jednotlivé sledované proměnné předpokládané (normální) rozdělení odpovědí. Pro tyto účely byl zvolen Kolmogorovův-Smirnovův test, doplněný popisnými histogramy. Vzhledem k rozsáhlosti tabelárních a grafických výstupů jsou v práci prezentovány pouze vzorové části tabelárního zpracování a vzorový graf.

Tab. 13: Kolmogorovův-Smirnovův test normality rozložení

		Vztah k EU	Vztah k členství ČR v EU	Předsudky k EU	Předsudky k členství ČR v EU	Vize o uplatnění	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Počet proměnných		179	179	179	179	179	179	179	179	179	179
Parametry	Statistická významnost	3,96	4,08	3,72	3,74	4,22	2,6167	2,4590	2,7929	3,2628	2,8390
	Standardní odchylka	1,564	1,701	1,391	1,399	1,688	,65627	,83786	,71266	,76354	,80550
Nejextrémnější rozdíly	Absolutní	,165	,147	,173	,193	,146	,074	,091	,083	,109	,102
	Pozitivní	,101	,122	,140	,165	,099	,041	,052	,051	,046	,049
	Negativní	-,165	-,147	-,173	-,193	-,146	-,074	-,091	-,083	-,109	-,102

Zdroj 13: vlastní zpracování

Obr. 2: Histogram normality rozložení odpovědí, zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky výsledků Kolmogorova-Smirnova testu vyplývá nejvýznamnější absolutní hodnota nejextrémnějších rozdílů oproti normálnímu rozložení odpovědí. Ta by se měla pohybovat v hodnotách nižších než 0,1. Takto vycházely tři proměnné, ostatní oscilovaly v hodnotách do 0,2, což je ovšem stále hodnota odpovídající toleranci.

Průzkumové údaje jsou tedy pro účely zjištění požadovaných výstupů relevantní. Histogram rozložení četnosti odpovědí pak vychází dle teoretických standardů (většina jeho hodnot se soustřeďuje ve středních hodnotách).

6.2.2. Posouzení a hodnocení zájmových sfér v motivacích studentů

Postup šetření a vyhodnocení:

- Sumarizace specifických okruhových otázek dotazníku do pěti vymezených zájmových sfér (5).
- Posouzení intenzity vztahu k činnostem v zájmových sférách ve stanovené škále (0 – 5).
- Stanovení hierarchie vztahu k zájmovým sférám z hlediska positivity postojů hodnotami aritmetických průměrů.
- Procentické vyhodnocení četnosti zastoupení intenzity vztahu k jednotlivým zájmovým sférám.

Z informačních dat dotazníků studentů vysokých škol jsou zpracovány aritmetické průměry pro zjištění pozic zájmových okruhů dle jednotlivých dotazníkových položek. Výsledky průměrů jsou prezentovány v následující tabulce (Tab. 14):

Tabulka 14: Hodnoty aritmetického průměru odpovědí studentů

	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Aritmetický průměr	3,08	3,01	3,33	3,47	3,26

Zdroj 14: vlastní zpracování

Z výsledků je patrné, že hodnoty se pohybují kolem škálového průměru. To je způsobeno relativně velkou a hlavně poměrně heterogenní názorovou skladbou vysokoškolských studentů (různých oborů a stupně studia) se širokým zastoupením všech možných variant odpovědí. V průměrných hodnotách jsou nejvýše sociální zájmy a zájmy být aktivní.

Posouzení zájmových sfér studentů

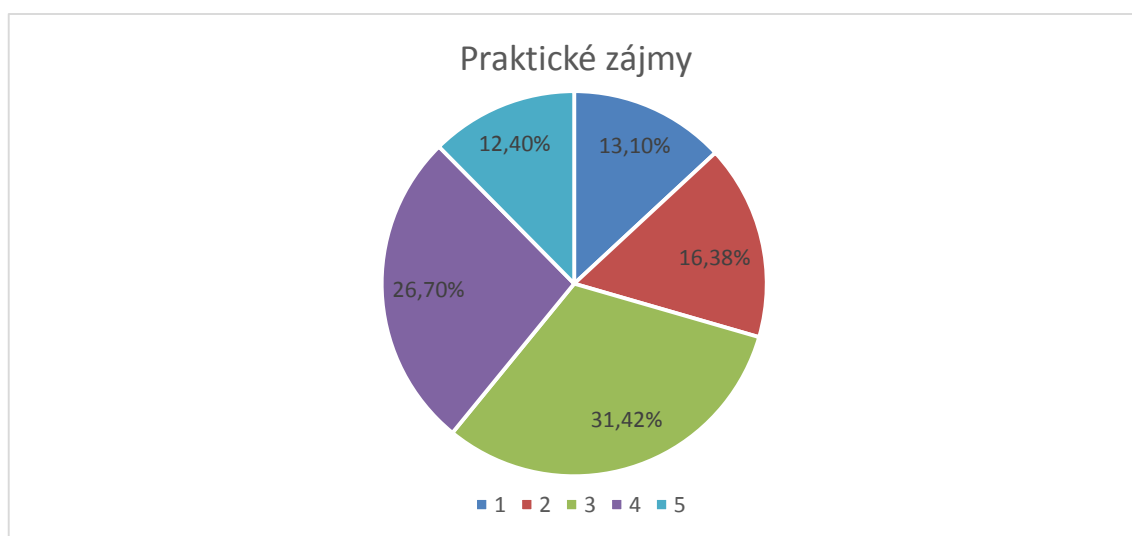
Posouzení intenzity vztahu k činnostem v zájmových sférách ve stanovené škále (0 – 5) a procentické vyhodnocení četnosti zastoupení intenzity vztahu k zájmovým sférám je zpracováno a předloženo podle jednotlivých zájmových sfér v grafickém znázornění.

Barevná skladba koláčových grafů vyjadřuje intenzitu zájmu dle škálové stupnice. Stupeň 0 je z hodnocení vyřazen – respondent nikdy činnost neprovozoval.

- Modrá barva (1) – k činnosti má respondent velký odpor.
- Červená barva (2) – k činnosti má respondent menší odpor.
- Zelená barva (3) – činnost je respondentovi lhostejná.
- Fialová barva (4) – v činnosti má respondent větší zálibu.
- Světle modrá barva (5) – v činnosti má respondent velkou zálibu.

Procentní zastoupení četnosti intenzity vztahu k zájmové sféře je uvedeno v jednotlivých výsečích grafů.

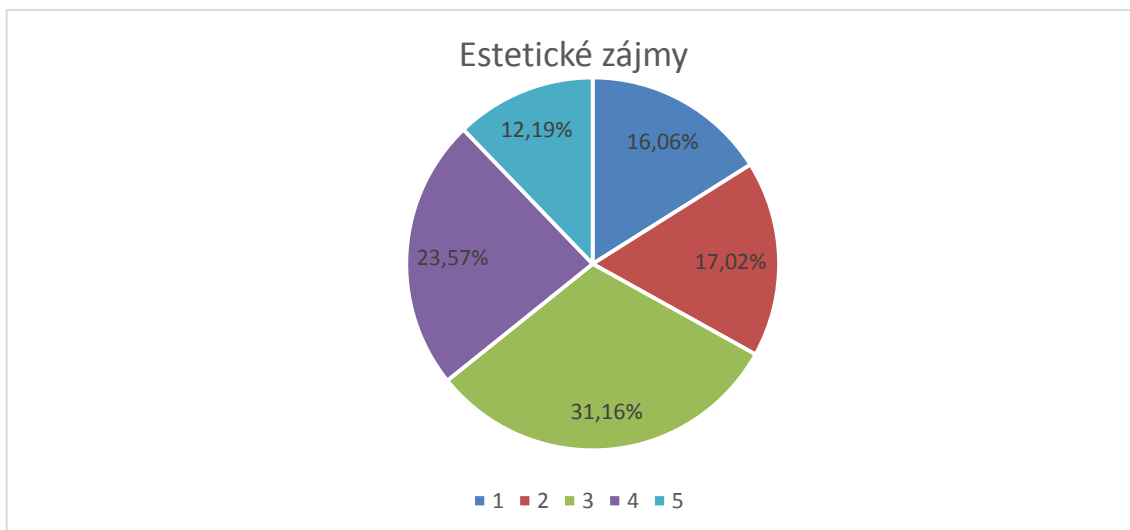
Praktické zájmy představují např. různé dovednostní specifikace, inklinaci k budoucím profesním zaměřením či jednotlivými formami uplatnění na trhu práce. Zastoupení zájmu a intenzita vztahu k tomuto okruhu jsou doloženy v následujícím grafu (Obr. 3).

Obr. 3: Zastoupení a intenzita praktických zájmů, zdroj: vlastní zpracování

V této oblasti zájmů má velkou zálibu pouze necelých 13 % respondentů. Nejčteněji je projevována lhostejnost (téměř 32 %), ovšem více než čtvrtina respondentů (26,7 %) udává vůči praktickým zájmům spíše pozitivní vztah. Z pohledu uplatnění a profesního entuziasmu je tato skutečnost (celkem 39 % pozitivních vztahů) varující. Lze se však domnívat, že plné pracovní a profesní zájmy se tvoří až s nástupem do „praktického života“.

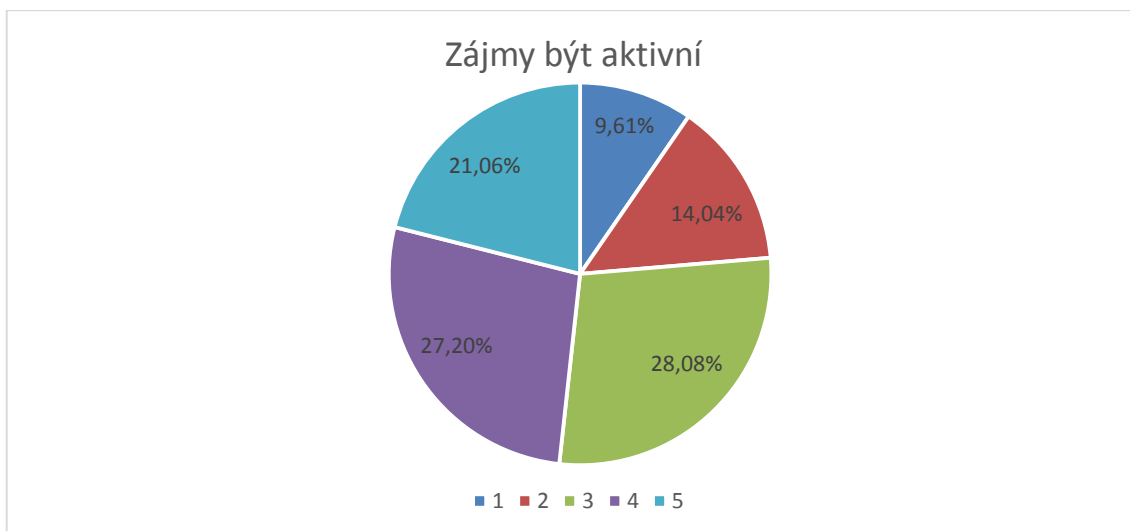
Estetické zájmy představují zájmový vztah k oblasti filologie, umění, kultuře a kulturním společenským hodnotám. Výsledky šetření jsou znázorněny v grafu (Obr. 4).

Obr. 4: Zastoupení a intenzita estetických zájmů, zdroj: vlastní zpracování

K této oblasti zájmů vyjadřuje „velký odpor“ cca 16 % respondentů, „menší odpor“ 17 %, lhostejnost 31 %. Jen cca 35 % studentů shledává v této sféře větší či velkou zálibu. Tuto skutečnost potvrzují i názory pedagogů a specifických společenských průzkumů o nízké kulturní a společenské vzdělanosti studujících.

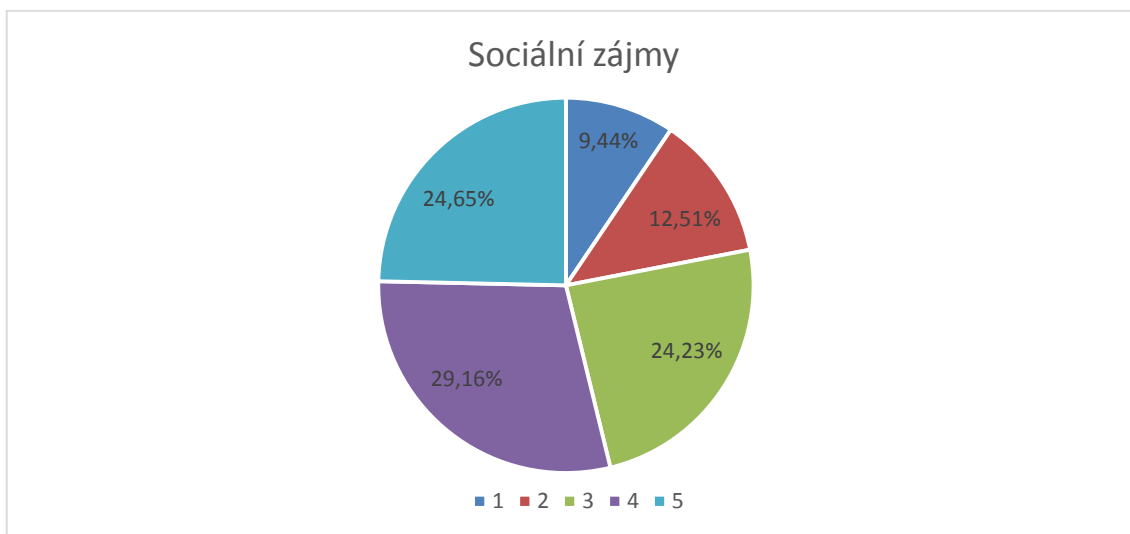
Zájmy být aktivní zahrnují záliby v cestování, poznávání světa, turistice či sportovním různorodém vyžití. Výsledky šetření jsou znázorněny v grafu (Obr. 5).

Obr. 5: Zastoupení a intenzita zájmů být aktivní, zdroj: vlastní zpracování

Celkem 48 % respondentů vyjadřuje svoji větší či velkou zálibu v této zájmové oblasti. Velký odpor uvádí cca 10 % studentů, menší odpor cca 14 %. Lhostejných k této sféře aktivit je 28 % šetřených studentů. Důsledky jsou odborně i veřejně uváděny ve zdravotnických i mediálních šetřeních. Počítačová kultura, zhoršování zdravotního stavu, obezita aj.

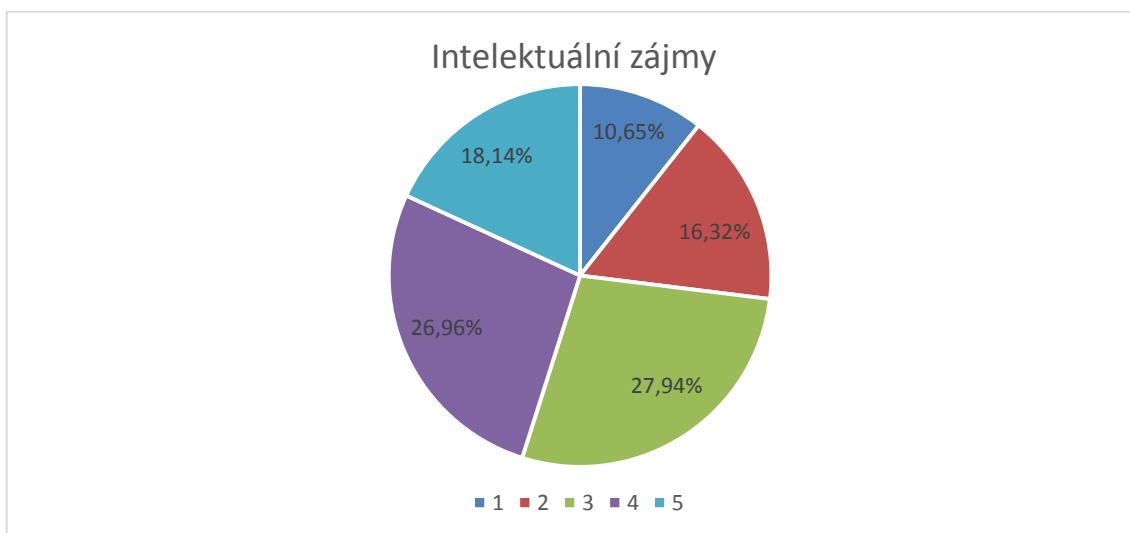
Sociální zájmy vyjadřují společensko-ekonomické vazby, solidaritu, míru vztahu k lidem, péči o druhé, vztah k rodině a výchově dětí, úcta ke stáří apod. Výsledky průzkumu jsou představeny v grafu (Obr. 6).

Obr. 6: Zastoupení a intenzita sociálních zájmů, zdroj: vlastní zpracování

V této zájmové sféře převažují pozitivní postoje. Svůj větší vztah k této oblasti zájmů sdílí téměř 30 % respondentů, velký vztah pak téměř 25 %. Jen cca 9 procent studentů sděluje “velký odpor“, 12,5 % pak odpor menší. Činnosti a zájmy v této sféře jsou lhostejné cca 24 procentům oslovených. Lze usuzovat, že rodina a společenské prostředí jsou pro studenty důležitým fenoménem, i když v řadě případů jsou známy projevy sebestřednosti, sobectví a nezájmu o druhé.

Intelektuální zájmy představují oblast vzdělávání, osobních ideologických a mravních postojů, politických zaměření a názorů. Výsledky šetření jsou představeny v grafu (Obr. 7).

Obr. 7: Zastoupení a intenzita intelektuálních zájmů, zdroj: vlastní zpracování

Ve sféře intelektuálních zájmů má velkou zálibu cca 18 % studentů, větší zálibu pak cca 30 %. Lhostejný vztah uvádí 28 % respondentů, menší odpor cca 16 %, velký odpor cca 11 %. Vzhledem k terciálnímu stupni vzdělávání jsou tyto údaje opět znepokojující. Je známo a veřejně uváděno, že značné procento vysokoškoláků studuje účelově, profesně nezávazně a nevyprofilovaně, s účelem „dosažení titulu“ či oddalování nástupu do samostatného pracovního života.

Shrnutí posouzení zájmových sfér

V předkládané tabulce (Tab. 15) jsou interaktivně shrnuty jednotlivé zájmové sféry podle intenzity vztahu k nim a procentickém rozložení četností vztahového zastoupení.

Tab. 15: Posouzení zájmových sfér

Zájmová sféra	Četnosti vztahu k zájmové sféře (%) ve škále intenzity				
	1	2	3	4	5
Praktické zájmy	13,10	16,38	31,42	26,70	12,40
Estetické zájmy	16,06	17,02	31,16	23,57	12,19
Zájmy být aktivní	9,61	14,04	28,08	27,20	21,06
Sociální zájmy	9,44	12,51	24,23	29,16	24,65
Intelektuální zájmy	10,65	16,32	27,94	26,96	18,14

Zdroj 15: vlastní zpracování

Negativní postoje až lhostejnost dosahují více než 50 % četnosti u všech zájmových sfér, kromě sféry zájmů sociálních. „Největší odpor“ (1) je výrazný u zájmů estetických a dále praktických. „Menší odpor“ (2) je opět nejvýraznější v zájmech estetických, následovaný zájmy praktickými a intelektuálními. Ve stupni „lhostejnosti“ zájmů (3) je četnost vyrovnanější, nejvíce lhostejné jsou respondentům zájmy praktické a estetické.

Pozitivní postoje, vyjádřené „větší“ či „velkou“ zálibou jsou četnostně opět nevyrovnané. Větší záliba (4) je dokladována v nejvyšším četnostním zastoupení v oblasti zájmů sociálních. V nejnižším četnostním zastoupení pak v oblasti zájmů estetických. Ve stupni „velké záliby“ jsou jednoznačně preferovány sociální zájmy. Významně následují zájmy být aktivní (sport, turistika, rekreace), velmi nízká četnost je v oblastech zájmů estetických a praktických.

Z uvedeného shrnutí výsledků je patrné, že dominantní zájmovou sférou českých studentů vysokých škol jsou sociální zájmy (společensko- ekonomické vazby, vztah

k lidem, atd). Mezi majoritní zájmy pak lze zařadit zájmy být aktivní a intelektuální zájmy. Zájmové sféry praktické a estetické jsou pro studenty spíše minoritní.

6.2.3. Posouzení a hodnocení vztahu a postojů studentů k EU

Postup šetření a vyhodnocení:

- Sumarizace výsledků průzkumové části (otázky 1-5) v hierarchické škále 1 – 7 (negativity až positivity vztahu k EU).
- Procentické zastoupení četností vztahů a postojů v jednotlivých stupních škály.
- Diferenciace positivity a negativity vztahů a postojů.
- Komentované vyhodnocení.

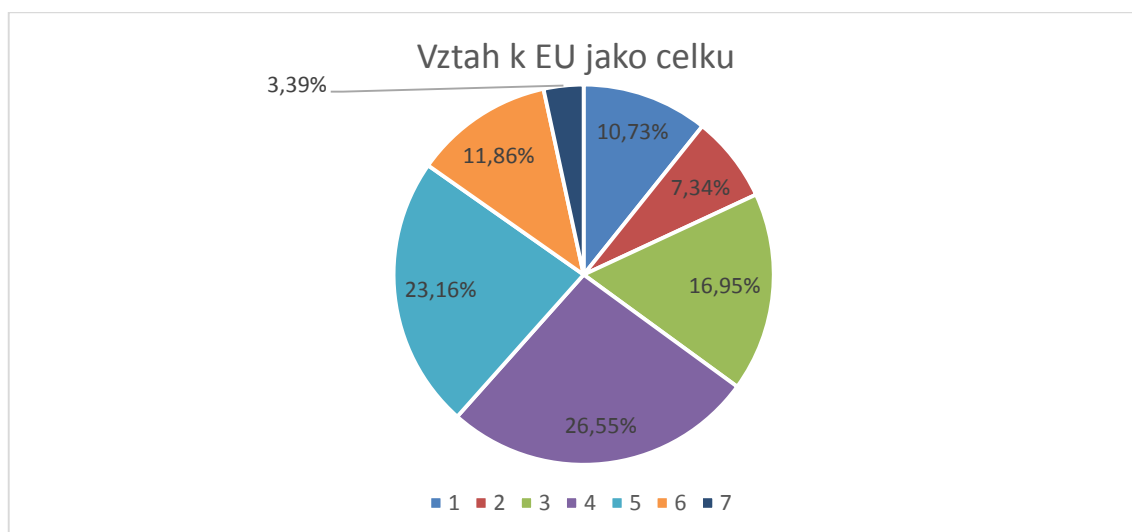
Posouzení intenzity vztahu a postojů k EU ve stanovené škále (1 – 7) a procentické vyhodnocení četnosti zastoupení intenzity vztahu a postojů k EU je zpracováno a předloženo podle jednotlivých otázek motivační struktury v grafickém znázornění.

Barevná skladba koláčových grafů vyjadřuje intenzitu vztahu a postojů dle škálové stupnice.

- Modrá barva (1) – vztah a postoje zcela negativní.
- Červená barva (2) – vztah a postoje značně negativní.
- Zelená barva (3) – vztah a postoje mírně negativní.
- Fialová barva (4) – vztah a postoje neutrální (lhostejný).
- Světle modrá barva (5) – vztah a postoje mírně pozitivní.
- Oranžová barva (6) – vztah a postoje značně pozitivní.
- Tmavě modrá barva (7) – vztah a postoje zcela pozitivní.

Procentní zastoupení četnosti intenzity vztahu a postojů k EU je uvedeno v jednotlivých výsečích grafů.

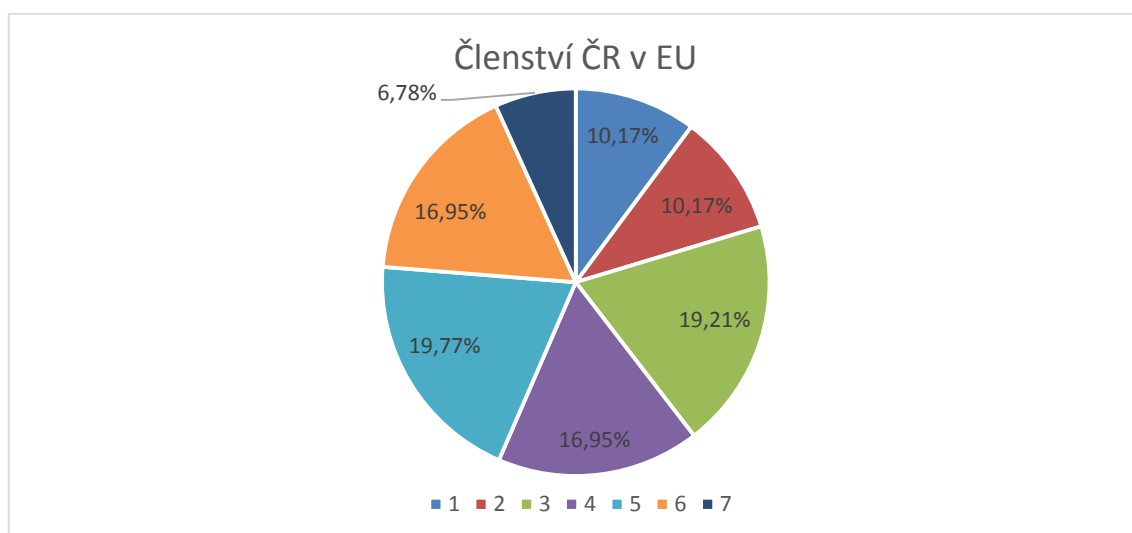
Vztah a postoje studentů k Evropské unii jako celku

Obr. 8: Zastoupení a intenzita vztahu a postojů studentů k EU jako celku, zdroj: vlastní zpracování

Čeští vysokoškolští studenti mají k EU výrazně diverzifikované postoje, tedy vztah. Stupeň „neutrality (lhostejnosti)“ tvoří cca 27 % četnosti zastoupení. Pozitivní i negativní postoje jsou celkově téměř vyrovnané, zcela pozitivní vztah je však velmi malý (3,4 %). Mírně pozitivní vztah má cca 23 % respondentů, značně pozitivní 12 %. Zcela negativně se k EU vyjádřilo téměř 11 % respondentů. Rozhodující podíl četnosti je v úrovni lhostejnosti.

Vztah a postoje studentů k členství ČR v EU

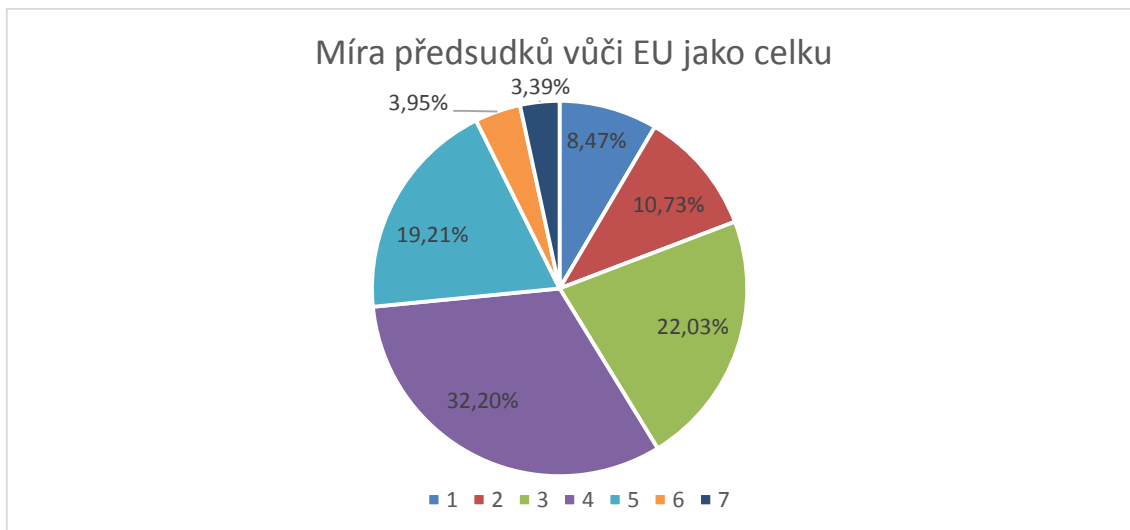

Obr. 9: Zastoupení a intenzita vztahu a postojů studentů ke členství ČR v EU, zdroj: vlastní zpracování

Vztah a postoje k členství ČR v EU jsou rovněž velmi heterogenní. Přesto se téměř 44 % respondentů přiklání spíše k pozitivnímu vztahu ke členství ČR v EU. Zcela

pozitivní vztah má téměř 7 %. Zcela negativně se ke členství staví cca 10 %, mírně negativně cca 19 %. Oproti vztahu k Unii jako celku je však o téměř 10 % respondentů k členství ČR v EU méně lhostejných (cca 17 %).

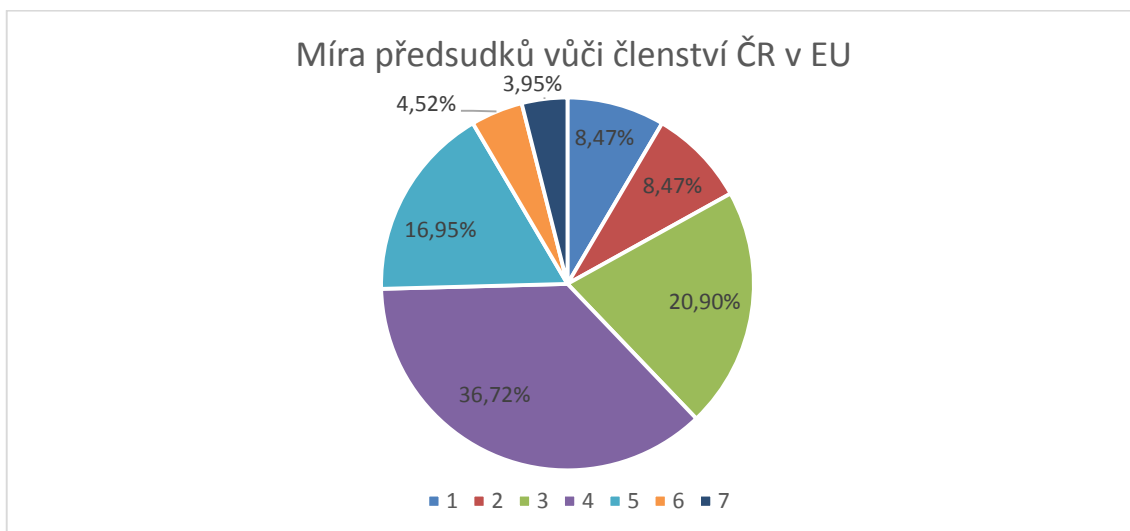
Míra předsudků studentů vůči EU jako celku

Obr. 10: Zastoupení a intenzita míry předsudků studentů vůči EU jako celku, zdroj: vlastní zpracování

Stupeň 4, vyjadřující lhostejné postoje a vztah ve smyslu předsudků vůči EU představuje u této otázky většinovou odpověď (32 %). Po sečtení responsí, příklánějících se ke stupňům nižší míry předsudků, se staví více než 40 % dotazovaných. Vyšší míru předsudků vidí jen 27 % studentů. Lze tedy říci, že studenti u sebe vůči Evropské unii pozitivně pociťují spíše méně zátěže předsudky.

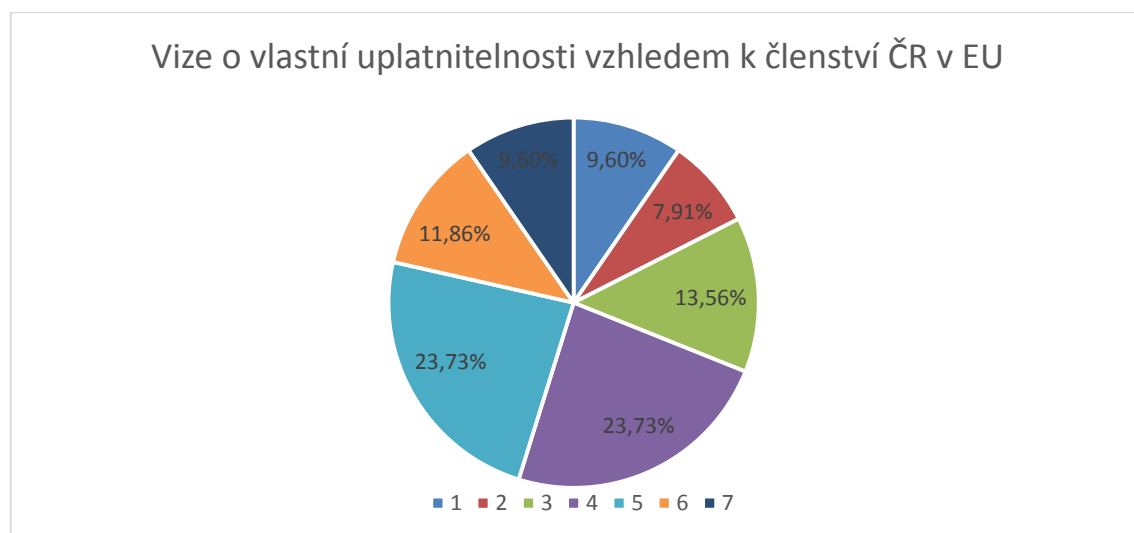
Míra předsudků studentů vůči členství ČR v EU

Obr. 11: Zastoupení a intenzita míry předsudků studentů vůči členství ČR v EU, zdroj: vlastní zpracování

Obdobně jako u předchozí otázky se u studentů projevuje lhostejnost k posuzování míry předsudků k českému členství v EU (téměř 37 %). Celkové procento respondentů, kteří se přiklánějí spíše k nižší míře předsudků, je přibližně stejné, jako respondentů názorově neutrálních (lhostejných). Procento dotazovaných, kteří se přiklánějí spíše k vyšší míře předsudků, je pak zhruba o 12 % méně.

Vize o vlastní uplatnitelnosti studentů vzhledem k členství ČR v EU

Obr. 12: Zastoupení a intenzita vize o vlastní uplatnitelnosti studentů vzhledem k členství ČR v EU, zdroj: vlastní zpracování

Na vlastní uplatnitelnost v rámci Evropské unie se více než 45 % studentů vysokých škol dívá pozitivně. Z toho téměř 10 % zcela pozitivně, cca 24 % mírně pozitivně a cca 12 % značně pozitivně. Zhruba čtvrtina studentů reaguje lhostejností. Zcela negativně své vize uplatnění (jako nízké) očekává téměř 10 % respondentů, značně negativně cca 8 % a mírně negativně téměř 14 % studentů.

6.2.4. Interakční hodnocení posuzovaných zájmů a vztahů

Postup šetření a vyhodnocení:

- Sestavení korelační matice posuzovaných zájmů a vztahů.
- Korelace mezi jednotlivými zájmovými sférami.
- Korelace mezi jednotlivými otázkami týkajícími se Evropské unie.
- Korelace mezi zájmovými sférami a otázkami týkajícími se Evropské unie.

Tato výsledková část se zaměřuje na vyhodnocení korelace mezi jednotlivými zájmovými sférami studentů a jejich postoji (vztahem) k Evropské unii. Korelační vztahy

těchto proměnných jsou vzájemně porovnávány pomocí Pearsonova korelačního koeficientu (který u dat měří statistickou lineární závislost).

V následující korelační matici (Tab. 16) jsou tedy numericky znázorněny korelace mezi jednotlivými sférami zájmů (motivy) a vymezenými dotazníkovými otázkami k postojům (vztahu) k EU. Jako doprovodný (sekundární) vztahový ukazatel slouží zjištění, zda jsou jednotlivé zájmové sféry či vztahy k EU ovlivněny pohlavím respondentů či jejich vzděláním.

Tabulka 16: Korelační matice vztahu zájmových sfér a EU

		Vzdělání	Pohlaví	Vztah k EU	Vztah k členství ČR v EU	Předsudky k EU	Předsudky k členství ČR v EU	Vize o uplatnění	Praktické zájmy	Estetické zájmy	Zájmy být aktivní	Sociální zájmy	Intelektuální zájmy
Vzdělání	Pearsonova korelace	1	-,153*	,084	,148*	-,026	,001	,253**	-,090	-,103	,087	-,099	,087
	Významnost		,040	,262	,048	,725	,989	,001	,230	,169	,248	,186	,249
Pohlaví	Pearsonova korelace	-,153*	1	,044	,002	,038	-,029	-,060	,062	,273**	-,053	,113	-,032
	Významnost	,040		,559	,977	,610	,703	,423	,413	,000	,484	,132	,667
Vztah k EU	Pearsonova korelace	,084	,044	1	,846**	,433**	,429**	,542**	,209**	,201**	,392**	,255**	,261**
	Významnost	,262	,559		,000	,000	,000	,000	,005	,007	,000	,001	,000
Vztah k členství ČR v EU	Pearsonova korelace	,148*	,002	,846**	1	,401**	,389**	,597**	,163*	,175*	,394**	,302**	,220**
	Významnost	,048	,977	,000		,000	,000	,000	,029	,019	,000	,000	,003
Předsudky k EU	Pearsonova korelace	-,026	,038	,433**	,401**	1	,811**	,350**	,241**	,208**	,317**	,276**	,225**
	Významnost	,725	,610	,000	,000		,000	,000	,001	,005	,000	,000	,002
Předsudky k členství ČR v EU	Pearsonova korelace	,001	-,029	,429**	,389**	,811**	1	,320**	,232**	,181*	,310**	,256**	,239**
	Významnost	,989	,703	,000	,000	,000		,000	,002	,015	,000	,001	,001
Vize o uplatnění	Pearsonova korelace	,253**	-,060	,542**	,597**	,350**	,320**	1	,126	,137	,330**	,199**	,290**
	Významnost	,001	,423	,000	,000	,000	,000		,094	,067	,000	,008	,000
Praktické zájmy	Pearsonova korelace	-,090	,062	,209**	,163*	,241**	,232**	,126	1	,597**	,705**	,553**	,552**
	Významnost	,230	,413	,005	,029	,001	,002	,094		,000	,000	,000	,000
Estetické zájmy	Pearsonova korelace	-,103	,273**	,201**	,175*	,208**	,181*	,137	,597**	1	,550**	,507**	,625**
	Významnost	,169	,000	,007	,019	,005	,015	,067	,000		,000	,000	,000
Zájmy být aktivní	Pearsonova korelace	,087	-,053	,392**	,394**	,317**	,310**	,330**	,705**	,550**	1	,717**	,587**
	Významnost	,248	,484	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		,000	,000
Sociální zájmy	Pearsonova korelace	-,099	,113	,255**	,302**	,276**	,256**	,199**	,553**	,507**	,717**	1	,489**
	Významnost	,186	,132	,001	,000	,000	,001	,008	,000	,000	,000		,000
Intelektuální zájmy	Pearsonova korelace	,087	-,032	,261**	,220**	,225**	,239**	,290**	,552**	,625**	,587**	,489**	1
	Významnost	,249	,667	,000	,003	,002	,001	,000	,000	,000	,000	,000	

Zdroj 16: vlastní zpracování

V tabulce hodnoty označené dvěma hvězdičkami (**) udávají vysokou míru korelace, přičemž platí, že čím vyšší je hodnota, tím silnější je přímá závislost mezi dvěma sledovanými proměnnými. Hodnoty 1 v tabulce označují absolutní vztah, který se

projevuje pouze u stejných proměnných (např. vzdělání-vzdělání) a není proto dále uváděn.

Korelace mezi jednotlivými zájmovými sférami

Nejvýznamnější korelace byla zjištěna u zájmů být aktivní a sociálních zájmů (0,717). Tato závislost je s největší pravděpodobností způsobena tím, že studenti se sociálními zájmy bývají spíše extrovertně založeni, a při styku se známými lidmi jsou mnohostranně skupinově aktivní. Proto, čím vyšší mají sociální zájmy, tím více tíhnou k aktivitám, na rozdíl od introvertnějších jedinců, kteří většinou preferují klidnější činnosti individuální.

Druhý nejvýznamnější korelační vztah je zaznamenán mezi praktickými zájmy a zájmy být aktivní (hodnota 0,705). Inklinace k zájmům být aktivní se projevuje např. touhou po cestování, které má přímý vztah se zálibou v učení se cizích jazyků, náležitých do praktických zájmů. Proto se tyto dvě zájmové sféry vzájemně velmi ovlivňují.

Rovněž velmi vysokou hodnotu korelace (0,625) vykazují intelektuální a estetické zájmy. Z tohoto vztahu lze vyvodit, že lidé s vyššími intelektuálními zájmy (zastoupenými vzdělávacími formami, filozofickými otázkami a ideologickými přístupy) mají obdobně kladný vztah ke sféře estetiky (např. záliba v hudbě, literatuře, návštěvě divadel či galerií).

Ostatní zjištěné hodnoty korelace mají stále relativně silný vztah jednotlivých zájmových sfér mezi sebou, ovšem pro účely této práce již není nutné je dále rozebírat. Nejsou totiž primárně zjišťovaným ukazatelem.

Korelace mezi jednotlivými vztahy k EU

Všechny průzkumové otázky ke vztahům k Evropské unii mají mezi sebou vzájemné korelace. Ty jsou představeny a komentovány v pořadí od nejvýznamnějších po méně významné.

Nejsilnější korelace (0,846) se u otázek k EU projevuje mezi vztahem k Evropské unii jako celku a vztahem ke členství České republiky v EU. To znamená, že studenti vyjadřující výrazně kladný vztah k Unii, mají stejně nebo obdobně kladný vztah ke členství České republiky v ní. Obdobně vysoká korelace (0,811) byla zjištěna u předsudků vůči Evropské unii jako celku a předsudků vůči členství České republiky v EU.

Korelační hodnoty vyšší než 0,5 byly zjištěny u vize o vlastní uplatnění v kontextu se vztahem ke členství ČR v EU (0,597) a vztahem k EU (0,542). Vztah k Unii a ke členství ČR je tedy přímo závislý na vizi o vlastní uplatnitelnosti v EU a jejích zemích (např. o budoucím zaměstnání). Tato korelace je velmi logická. Pokud studenti vidí Evropskou unii jako neprospěšnou či dokonce „škodlivou“ instituci, evidentně nebudou očekávat, že je přínosná pro jejich budoucí uplatnění (zvláště s ohledem na mediální informace, týkající se vysoké nezaměstnanosti a finanční krize v zemích EU). Naopak pozitivní náhled na EU, vzbuzuje vysoké naděje a nároky ohledně budoucího zaměstnání (pod vlivem např. mezinárodních vzdělávacích programů, které umožňují připravovat pro pracovní trh dnešní studenty efektivněji, než programy klasické tuzemské).

Předsudky a vztahové postoje (jak týkající se EU, tak i týkající se členství ČR v EU) mají rovněž významnou korelaci. Tabulkové hodnoty se pohybují kolem 0,4. Pozitivní vztah k EU v tomto případě představuje vysokou míru předsudků, negativní vztah k EU pak nízkou míru předsudků. Lze vyvodit, že v případě pozitivního vztahu si studenti vytvářejí (či jsou ovlivňováni) předsudky spíše pozitivního charakteru, zatímco v případě negativního vztahu je vytvářeno předsudků méně. Ty předsudky, které si studenti vytvoří (či jsou jimi ovlivňováni), jsou většinou negativní.

Na vizi o vlastní uplatnitelnosti má dle výsledků vliv míra předsudků (a to předsudků vůči EU – hodnota 0,350 i vůči členství ČR v EU – hodnota 0,320). I přes to, že tyto korelační hodnoty jsou z otázek týkajících se EU nejnižší, stále představují signifikantní korelační závislost. Předsudky, ač zpravidla nebývají založeny na racionálním základu, tedy ovlivňují názor na vlastní uplatnitelnost v EU. Názory studentů na svoji uplatnitelnost ovšem nemusí odpovídat realitě na trhu práce.

Korelace mezi zájmovými sférami a vztahy k Evropské unii

Nejsilnější korelační hodnoty mezi zájmovými sférami a vztahy k Evropské unii se projevují u zájmů být aktivní. Jejich koeficient korelace je ve všech případech vyšší než 0,3. Lze tedy očekávat, že čím více se budou projevovat zájmy být aktivní, tím pozitivnější bude vztah k Unii. Míra korelace vyšší než 0,3 vyšla rovněž u vztahu členství ČR v EU a sociálních zájmů. Pozitivní vztah ke členství ČR v Unii se tedy často projevuje u studentů s vysokým stupněm intenzity sociálních zájmů.

Silně (hodnotou 0,290) se projevuje rovněž závislost mezi intelektuálními zájmy a vizi o vlastní uplatnitelnosti. Čím více tedy intelektuálních zájmů student má, tím

nadějněji vidí svoji uplatnitelnost v evropském prostoru po završení svého vysokoškolského studia.

Předsudky vůči EU jako celku mají dle korelační matice silný vztah se sociálními zájmy. Při sociálních interakcích s veřejným prostředím, které lidé se silně zastoupenými sociálními zájmy vyhledávají, může právě k vytváření předsudků docházet.

Intelektuální zájmy silně korelují se vztahem k EU jako celku. Široký rozsah vzdělání, filozofické a ideologické znalosti a zájmy pozitivizují vztah k EU, jeho smyslu a poslání.

Ostatní korelační závislosti nejsou pak tolik významné, proto jsou pouze přehledově uváděny. Jsou to korelace (sestupně dle hodnoty korelace) mezi:

- Sociálními motivy a předsudky vůči členství ČR v EU.
- Sociálními motivy a vztahem k EU jako celku.
- Praktickými zájmy a předsudky vůči EU.
- Intelektuálními zájmy a předsudky vůči členství ČR v EU.
- Praktickými zájmy a předsudky vůči EU.
- Intelektuálními zájmy a předsudky vůči EU jako celku.
- Intelektuálními zájmy a členství ČR v EU.

Zbylé korelační závislosti jsou již nevýznamné, a proto nejsou dále uváděny.

Sumarizace závislostí mezi zájmovými sférami a vztahy k EU

Korelační závislosti zjištěné u studentských respondentů jsou zde rozděleny dle síly vztahu na úroveň dominantní, majoritní a minoritní. Úroveň dominantní znamená nejsilnější korelační vztah, úroveň majoritní velmi silný vztah a minoritní korelaci silnou. Toto účelové rozdělení odpovídá rozdělení názorových stanovisek v kategorii „odborníků na EU“. U všech otázek týkajících se EU položených studentům se projevovala nejsilnější korelace (úroveň dominantní) se zájmy být aktivní (s hodnotou vždy vyšší než 0,3), dále jsou tedy uváděny majoritní a minoritní zájmové sféry. V majoritní úrovni jsou zájmové sféry, které mají zjištěnu hodnotu korelace v rozmezí 0,25 – 0,3. Jde o korelaci velmi silnou. Zájmové sféry minoritní úrovně mají korelační hodnoty v rozmezí 0,24 – 1,9 a jsou uvažovány jako korelace silná.

- Vztah k EU jako celku:
 - Dominantní zájmová sféra – zájmy být aktivní.
 - Majoritní zájmové sféry – sociální zájmy, intelektuální zájmy.

- Minoritní zájmové sféry – praktické zájmy, estetické zájmy.
- Vztah k členství ČR v EU:
 - Dominantní zájmová sféra - zájmy být aktivní.
 - Majoritní zájmová sféra – sociální zájmy.
 - Minoritní zájmová sféra – intelektuální zájmy.
- Předsudky vůči EU jako celku:
 - Dominantní zájmová sféra – zájmy být aktivní.
 - Majoritní zájmová sféra – sociální zájmy.
 - Minoritní zájmové sféry – praktické zájmy, estetické zájmy, intelektuální zájmy.
- Předsudky vůči členství ČR v EU:
 - Dominantní zájmová sféra – zájmy být aktivní.
 - Majoritní zájmová sféra – sociální zájmy.
 - Minoritní zájmové sféry – praktické zájmy, intelektuální zájmy.
- Vize o vlastní uplatnitelnosti v EU:
 - Dominantní zájmová sféra – zájmy být aktivní.
 - Majoritní zájmová sféra – intelektuální zájmy.
 - Minoritní zájmová sféra – sociální zájmy.

Korelace mezi vzděláním a pohlavím, zájmovými sférami a vztahem k EU

Jako doprovodná informace je uveden příklad korelace z orientační části dotazníku. Dle Pearsonovy korelace lze sledovat např. závislost mezi stupněm studia a vizí o vlastní uplatnitelnosti v EU. Tento vztah znamená, že studenti studující již magisterský stupeň studia vidí svoji uplatnitelnost v EU pozitivněji než bakaláři. S ostatními vztahy k EU a zájmovými sférami nemá studovaný stupeň vysokoškolského studia závislost.

Je zajímavé, jak např. pohlaví koreluje s estetickými zájmy. Dle zjištěné hodnoty 0,273 lze uvést, že ženy mají k estetickým zájmům pozitivnější vztah, než muži.

6.2.5. Konfrontace názorů odborníků na postoje a vztah studentů k EU a reálných postojů a vztahu studentů dle zájmových sfér

Konfrontace názorů odborníků na postoje a vztah studentů k EU a reálných postojů a vztahu studentů dle zájmových sfér je předložena v posloupnosti společných průzkumových otázek.

Motivace pozitivního postoje studentů k Evropské unii jako celku

Odborní specialisté jsou názoru, že studenty k tomuto vztahu motivují zájmy být aktivní a zájmy praktické. Nedospívají k žádné zájmové dominanci, zájmy jsou v účelově stanovených úrovních jako majoritní. Minoritní zájmovou sférou jsou zájmy estetické. Studentů s pozitivním postojem k EU jako celku je pouze 35 % ze sledovaného souboru. Jejich dominantní sférou zájmů je být aktivní. Majoritní pak sociální zájmy a intelektuální zájmy. Minoritní jsou zájmy praktické a estetické. Obě skupiny respondentů se shodují ve skutečnosti, že zájmy být aktivní (sport, cestování, turistika, rekreace) jsou nejvýznamnější motivační složkou studentů. Stejně se shodují v nejmenším významu zájmů estetických (filologie, kultura, umění). Odlišné je hodnocení zájmů praktických. Odborníci je považují za motivující, studenti nikoliv.

Motivace negativního postoje studentů k Evropské unii jako celku

Odborníci soudí, že negativní postoje spočívají majoritně ve sféře zájmů intelektuálních. Nejméně významně pak ve sféře zájmů být aktivní. Studentů s negativními postoji je ve sledovaném souboru cca 30 %. Dominantní motivační sférou jsou opět zájmy být aktivní, majoritně zájmy sociální a intelektuální. Nejméně významné jsou zájmy praktické a estetické. Zde se názorová stanoviska obou skupin respondentů liší. Studentské zájmy být aktivní nespojují s jednoznačnými pozitivy Evropské unie, negativně působí sféry zájmů sociálních a intelektuálních. Zájmy praktické a estetické ovlivňují negativní postoje studentů minimálně.

Motivace pozitivního postoje studentů ke členství ČR v Evropské unii

Odborní specialisté jsou názoru, že pozitivní vztah k členství v Unii je majoritně motivován zájmy být aktivní a zájmy praktickými. Nejméně významné jsou zájmy estetické. Studentů s pozitivním postojem je cca 44 % posuzovaného souboru. Jako dominantní považují opět zájmy být aktivní, majoritně je zastoupena sféra zájmů sociálních, minoritně pak zájmů intelektuálních. Praktické zájmy nebyly nijak preferovány. Odborníci i studenti se shodují na nejvyšší významnosti zájmů být aktivní (sport, turistika, rekreace), zcela se však liší ve významnosti zájmů praktických (dovednosti, profese, uplatnění). Ty studenti považují ve vztahu k Unii v podstatě za bezvýznamné.

Motivace negativního postoje studentů ke členství ČR v Evropské unii

Odborní respondenti soudí, že negativní postoje studentů ke členství ČR v EU jsou majoritně ve sféře zájmů intelektuálních. Studentů s negativním postojem k českému členství je cca 39 %. Jejich dominantní sférou zájmů je opět být aktivní, nespojují však tyto zájmy s českým členstvím v EU. Majoritně se na jejich negativním vztahu podílejí zájmy sociální, nejmenší význam má zájmová sféra intelektuální. Zde se tedy názory odborníků s reálnými postoji studentů zcela rozcházejí. Intelektuální zájmy studentů nejsou příčinou jejich negativních postojů k českému členství v EU.

Motivace formování předsudků studentů vůči Evropské unii

Odborníci zastávají názor, že příčinou formování předsudků jsou majoritně intelektuální a sociální zájmy. Pro studenty, s opět dominantní zájmovou sférou být aktivní, je právě tato oblast nejvýznamnějším zdrojem předsudků. Většinou v této sféře pozitivních. Oblast předsudků je dále majoritně přisuzována zájmům sociálním s předsudky negativními. Nejméně významné pro tvorbu předsudků a ovlivňování jimi jsou sféry zájmů praktických, intelektuálních i estetických. Odborníci i studenti se tedy shodují na motivaci předsudků ve sféře sociální, zcela se však liší ve sféře intelektuální. Ta zjevně pro studenty není podstatnou příčinou či motivací předsudků.

Motivace formování předsudků studentů vůči členství ČR v Evropské unii

Respondenti specialisté vidí nejvýznamnější oblast předsudků ve sféře zájmů intelektuálních, nejméně významnou pak ve sféře zájmů být aktivní. Ve studentské komunitě její respondenti ve všech případech (pozitivní i negativní vztah či předsudky) prioritizují oblast zájmů být aktivní (sport, turistika, rekreace). Zde jsou významné zdroje formování předsudků. Většinou pozitivních, ale i negativních. Minoritně jsou s předsudky spojovány sféry zájmů praktických a intelektuálních. Názorová stanoviska odborníků a studentů jsou zcela odlišná. Je zjevné, že zkušenosti a znalosti oslovených odborníků se nekryjí s „mladou“ mentalitou.

Motivace formování vizí studentů o vlastním uplatnění v Evropské unii

Specialisté na Evropskou unii jsou názorově přesvědčení, že rozhodnou oblastí vizí uplatnění studentů v unijním společenství jsou sféry zájmů praktických (dovednosti, profese, uplatnění) a zájmů být aktivní (sport, turistika, rekreace). Studentští respondenti

se s odborníky shodují v oblasti být aktivní, sféru zájmů praktických však shledávají zcela nevýznamnou. Zde je tedy opět zásadní rozpor. Studenti se však v majoritní úrovni pozitivně vyjadřují ke sféře intelektuálních zájmů (vzdělávání, filozofie, ideologie a politika). Je zřejmé, že budoucí absolventi, preferující intelektuální oblast svého profesního života, jsou uplatněním v evropském prostoru sině motivováni.

Shrnutí konfrontací odborných respondentů a studentů

Názory odborných respondentů a sledovaného souboru studentů jsou značně heterogenní. Lze však konstatovat dílčí názorové shody ve vazbě oblastí osobních zájmů studentů a jejich postojů a vztahu k evropskému společenství. Rozhodné názorové rozpory jsou však v motivacích aktuálních životních postojů. Znalostní a zkušenostní názory oslovených odborníků předpokládají, že hlavními motivy pozitivních postojů studentů jsou oblasti zájmů praktických pro budoucí životní i profesní seberealizaci (dovednosti, profesní zaměření, specializace, formy uplatnění). To samozřejmě v kontextu zájmů být aktivní (sport, turistika, rekreace). Negativní motivace vidí v oblasti sociální, u předsudků v oblasti intelektuální. Tvoří je zřejmě šířené obavy o ztrátu suverenity českého státu, řídicího administrativního diktátu Unie, velké mezinárodní konkurence, tlaku migrace a přistěhovalectví, nedostatku pracovních příležitostí, osobního uplatnění. Odborným názorovým souhrnem respondentů specialistů je přesvědčení o vážných praktických prioritách studentů, směrem k životní a profesní budoucnosti, osobnímu uplatnění, konkurenceschopnosti a úspěšnosti.

Reálné zájmy a postoje studentských respondentů však těmto názorům neodpovídají. Studenti jsou pozitivně motivováni ve všech sledovaných postojích a vztazích, především zájmovou sférou „být aktivní“. Jednoznačně preferují své zájmy cestovatelské, sportovní, turistické, poznávací, rekreační. Tedy zájmy ve smyslu zábavy, potěšení, koníčků. Podstatně přijímají i sféru zájmů intelektuálních, značně sebestředné individuality, v oblasti vzdělávání (zahraniční pobyty a programy, stáže) a oblasti ideologické seberealizace (spolky, hnutí, nevládní organizace). Je zřejmé, že se svým budoucím životem, ve smyslu pracovního uplatnění, sociálních podmínek, bydlení, rodiny, atd. aktuálně příliš nezabývají.

Jaké jsou příčiny rozporů názorů odborných respondentů a reálných postojů studentů?

- **Věk obou skupin respondentů.** Oslovení odborníci jsou všichni ve věkové kategorii nad 40 let, se značnými životními zkušenostmi, profesními i intelektuálními znalostmi a postoji. Věková kategorie studentů (19 – 26 let) je dominantně bez zkušeností, adekvátních znalostí a rozhledu.
- **Rozdílná generační mentalita.** U starší generace již převažuje vysoká životní odpovědnost, profesní hrdost, starost o rodinu, obavy ze ztráty zaměstnání a sociálního postavení. Mladá mentalita tyto atributy téměř nezná. Převažuje „radost ze života“, zábavy, koníčky, cestování, specifická kulturní seberealizace.
- **Sociální postavení a zabezpečení.** Současní studenti jsou ve vysoké míře sociálně nesamostatní, finančně zabezpečeni a zdrojováni rodinou, málokdo je vysloveně sociálně deficitní či ponížený. Zkušenosti s vlastním sociálním a životním zabezpečením jsou minimální a postoje lehkomyšlné až nedbalé.
- **Nedostatečná informovanost.** Mladí lidé, i studenti terciálního vzdělávání, jsou vystaveni tlaku společenského, ideologického, politického, hospodářského a sociálního prostředí. Atmosféra tohoto prostředí není nikdy objektivní, naopak často velmi tendenční. Zvláště intenzivně působící je mediální prostředí, proto značně záleží na kvalitách prostředí vysoké školy a prostředí rodinného a přátel. Častým jevem je značná rozporuplnost těchto prostředí a z nich vyplývající postoje a motivace studentů. Platí to významně i pro problematiku Evropské unie a českého členství v ní.

6.3. Návrhy a doporučení

Vzhledem k charakteru předkládané studie, stanovených cílů, spektra a vstupních i limitujících faktorů, mohou být předloženy návrhy a doporučení jen rámcového charakteru. Do problematiky vstupují atributy individuality osobnostní, rodinná výchova a typ rodinného prostředí, prostředí studijní, osobní poměry intelektuální i sociální. Atributy vnějšího typu pak znamenají prostředí společenské, tzn. působící atmosféra celospolečenská, ideologická, politická, hospodářská i sociální. Podstatný vliv mají i poměry mezinárodní, celoevropské i celá škála specifík stavu a poměrů v Evropské unii.

V oblasti motivací jsou zájmy a zájmové sféry, vedle potřeb, nejdůležitějšími faktory tvorby a formování osobnostních, životních i profesních postojů. Z tohoto pohledu lze doporučit:

Působení rodinného a interního prostředí

- Vztahy slušnosti, poctivosti, pravdomluvnosti, čestnosti a názorové svobody.
- Vztahy nesobectví, altruismu, solidarity, úcty k bližním.
- Vztahy vedoucí k samostatnosti, cílevědomosti, profesní hrdosti a úctě.
- Vztahy vedoucí k sociální a praktické odpovědnosti.
- Cílená podpora osobnostních zájmů, dovedností a odborností.

Působení vzdělávacích zařízení (vysoké školy)

- Demokratické a spravedlivé poměry na vysoké škole.
- Vysoce kvalifikovaný pedagogický sbor bez ideologických vstupů ve výuce.
- Internacionální charakter studia s mezinárodní hladinou výuky.
- Převaha tvůrčího charakteru studia nad scholastickými přístupy.
- Zavedení předmětů (kurzů) sociologie, psychologie, filozofie, estetiky a etiky ve všech typech vysokých škol.
- Zavedení předmětů k mezinárodní orientaci, multikulturalitě a jazykové přípravě ve všech typech vysokých škol.
- Zavedení „profesních praxí“ v průběhu studia, jako předpokladu zájmu zaměstnavatelů o uplatnění budoucích absolventů vysokých škol.
- Zavedení povinného absolvování části studia na oborově odpovídající vysoké škole v EU, s praktickou informativní stáží v profesně budoucím zařízení (podniku, firmě, atd.).

V oblasti formování a konstituce vztahů k Evropské unii, lze na základě výsledků průzkumu doporučit:

Působení národního (státního) společenského prostředí

- Přesvědčivá a jednotná vnitřní i zahraniční politika vedení státu.
- Kultura pluralismu vztahů, politických názorů a ideologií.
- Účinné prosazování zájmů ČR v politice, řízení a managementu Evropské unie.

- Plné využívání finančních zdrojů EU pro potřeby společnosti ve všech programových sférách, zvláště v programech vzdělávání, rozvoje, profesního a pracovního uplatnění.
- Objektivní a spravedlivá sociální politika státu.
- Optimalizace oblasti vysokého školství, vzhledem ke kvalitě a odborné struktuře.
- Vyřešení problémů praxí v rámci studia i praxí absolventských, jako limitního faktoru potenciální zaměstnanosti studentů vysokých škol.
- Cílené periodické průzkumy stavu vysokého školství a postavení vysokoškolských studentů ve společnosti a na unijním trhu práce.
- Objektivní působení mediální sféry, bez ideologických a „lobbyistických“ zátěží.

Působení prostředí Evropské unie

- Jednotná politika EU směrem k členským zemím, s respektováním národních a státních specifik.
- Odstraňování byrokracie, zbytečných administrativ, věcně neprokázaných opatření.
- Řešení unijní bezpečnosti a parciálních militantních postojů.
- Rozšiřování podpory pracovních příležitostí pro absolventy vysokých škol v rámci unijního prostoru (příklad nadace Eurofound pro skupiny NEET - mladých nezaměstnaných v EU).
- Řešení migrační pracovní síly v konkurenci pracovních příležitostí a uplatnění studentů členských zemí EU.
- Širší podpora zájmových organizací a institucí studující mládeže v rámci EU.
- Rozšiřování motivačních programů pro realizaci profesních praxí studentů, jako limitujícího faktoru zájmu zaměstnavatelů v pracovním uplatnění.
- Zřízení „ Studentské sekce“ při Evropské komisi – poradního orgánu pro řešení specifik vysokoškolské populace v EU.

7. Diskuse

Současnost i budoucnost společenství Evropské unie, přes všechny politické, hospodářské i sociální peripetie a souvislosti, závisí na lidském faktoru. Na postoji, ochotě a zájmu aktivní a potenciálně aktivní generace kooperujících zemí v procesu rozvoje a úspěšnosti Unie. Evropská unie se potýká s řadou stěžejních problémů. Pomineme-li specifika tzv. krize eurozóny, společenství velmi složitě a komplikovaně řeší strategickou i unijní problematiku. Strategické jsou globální změny klimatu, trvale udržitelný rozvoj, či vznik nových ekonomických mocností. Unijní pak problémy institucionální, ekonomické stability a kulturní disparity, rozšiřování Unie, bezpečnosti, rozsáhlé populační migrace a nezaměstnanosti. Problém nezaměstnanosti je zvláště citlivý směrem k mladé generaci, která je potenciálním nositelem budoucnosti EU. Přestože jsou vytvářeny podmínky pro všestranný rozvoj mladé generace, včetně jejího pracovního i společenského uplatnění, vzniká tzv. „ztracená generace“ mladých lidí v EU bez práce.

Mladí lidé, ve věku 15-24 let, tvoří v roce 2013 podíl 11,5 % celkového počtu obyvatel EU. Podle aktuálních údajů je v EU více než 5 milionů nezaměstnaných mladých lidí do 25 let a nezaměstnanost u této skupiny dosahovala ve 3. čtvrtletí roku 2012 průměrně 22,6 %. V porovnání s celkovou nezaměstnaností je tak mladých bez práce dvojnásobně více. Míra nezaměstnanosti mladých v České republice byla podobná a osciluje kolem 19 %.

Mladá česká generace je nositelem budoucnosti České republiky v EU. Je tedy nutné znát, jaký má vztah k evropskému společenství jako celku, jak vnímá pozitiva či negativa českého členství, jaké jsou její životní, pracovní i sociální motivy, zájmové sféry a motivace v evropské společnosti. Jaká je sociologická i osobnostní struktura těchto zájmů a motivů. Odpovědi na tyto otázky jsou velmi složité. Mladá generace je diferencována věkově, sociálně, kulturně, společensky. Zásadní však je úroveň, stupeň a kvalita vzdělání. V terciální vzdělávací sféře, tzn. na vysokých školách, studuje v ČR cca 410 tisíc studentů. Na spektru zájmových sfér je možné posoudit motivy a postoje jejich vztahu k Evropské unii. Jde tedy o sféru veřejného mínění.

K průzkumům veřejného mínění slouží průzkumové studie, na základě standardizovaných metod (např. průzkumové dotazníkové akce, marketingový výzkum, řízené rozhovory, online dotazování apod.). Standardy jsou stanoveny mezinárodními asociacemi ESOMAR – World Association of Opinion and Marketing Research

Professionals a WAPOR – World Association for Public Opinion Research. V České republice odborně reguluje průzkumy veřejného mínění sdružení SIMAR. Jeho členy jsou významné české agentury (např. CVVM, Median, STEM, PPM Factum a další).

Průzkumy veřejného mínění, zaměřené na problematiku Evropské unie jsou četné v celé Unii i České republice. Z evropských průzkumů lze uvést řadu příkladů. Eurobarometer dvakrát ročně předkládá vypracovávané průzkumy veřejného mínění ve všech zemích EU za různé věkové kategorie. Sleduje veřejné mínění o EU, „Strategii Evropa 2020“, „Evropané“, „Evropská unie a krize“, „Evropské občanství“, „Životní podmínky v EU“. Obdobná šetření organizuje skupina CEORG. Názory veřejnosti na vedení EU sleduje např. GALLUP.

V České republice, na základě vládního zadání, provádí agentura IPSOS online dotazování k EU a spokojeností občanů s EU. Největší agenturou je Centrum pro výzkum veřejného mínění, šetřící např. důvěru v instituce EU. Obdobně pracují agentury MEDIAN (pohled ČR na EU) a STEM (důvěra v EU a Europarlament).

Tyto dokumentované průzkumy v ČR jsou většinou rámcové, či rámcově specializované, vždy ve velkých souborech národního nebo regionálního formátu. Zabývají se i kategoriemi „mladé generace“ z různých pohledů a specifik. Lze však konstatovat, že se problematikou „zájmových sfér“ studentů vysokých škol jako jejich motivů vztahů k EU specificky nezabývají.

Významnou rovinou je kategorie průzkumů účelových v úrovních institucionálně regionálních, vědeckých, odborných, místních veřejně správních, lokálních. Řadu kvalifikovaných průzkumů lze dohledat ve vědeckých studiích, doktorských, diplomových a bakalářských pracích na vysokých školách. I zde lze konstatovat, že specifikou „zájmových sfér“ jako motivů postojů k EU se dostupné průzkumy nezabývají.

Velmi blízké dané problematice jsou průzkumy evropské nadace Eurofound, šetřením tzv. skupiny NEET – mladých nezaměstnaných (mj. vysokoškolsky vzdělaných). Zde však „zájmové sféry“ nejsou posuzovány jako motivační vstupy, ale naopak výstupy v důsledku nezaměstnanosti a demotivací. Je posuzován i význam úrovně vzdělání. Ten ukazuje, že se efekt vysokoškolské kvalifikace v evropském prostoru smazává. Je tudíž očekávána demotivace zájmů celospolečenských, praktických, sociálních, intelektuálních i estetických (Eurofound, 2011).

Situace zájmových sfér a motivací studentů vysokých škol v České republice, vyplývající z výsledků mnou předkládané studie se zdá být dosud příznivá.

Studenti jsou pozitivně motivováni, ve všech sledovaných postojích a vztazích, především zájmovou sférou „být aktivní“. Jednoznačně preferují své zájmy cestovatelské, sportovní, turistické, poznávací, rekreační. Tedy zájmy ve smyslu zábavy, potěšení, koníčků. Podstatně přijímají i sféru zájmů intelektuálních, značně sebestředné individuality, v oblasti vzdělávání (zahraniční pobyty a programy, stáže) a oblasti ideologické seberealizace (spolky, hnutí, nevládní organizace). Je zřejmé, že se svým budoucím životem, ve smyslu pracovního uplatnění, sociálních podmínek, bydlení, rodiny, atd. aktuálně příliš nezabývají.

Zda bude vývoj stále ve stejném trendu, či lze ve vysokoškolské komunitě postupně očekávat zásadní změny názorů a postojů, vyžaduje další periodické průzkumy a studie.

Předkládaná diplomová práce by snad mohla být impulzem pro další cílená šetření.

8. Závěr

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou zájmových sfér studentů vysokých škol v České republice jako motivací jejich postojů a vztahů k Evropské unii. Záměr, formou studie, byl vyvolán snahou o přispění k objasnění rozdílných přístupů tohoto okruhu mladých lidí k evropskému společenství a názorovou konfrontaci těchto přístupů s odbornými reprezentanty České republiky pro Evropskou unii.

Primárním cílem bylo posouzení motivační struktury a vybraných postojů studentů vysokých škol v České republice k Evropské unii, na základě hodnocení zájmových sfér a osobních motivací jejich očekávané životní a profesní budoucnosti v unijním společenství. Souvisejícím cílem bylo zjištění a vyhodnocení názorů (znalostních a zkušenostních) vzorku vybraných českých odborníků, funkčně vázaných na problematiku Evropské unie, znalých univerzitního prostředí a vysokoškolské populace, na studentské zájmy, motivy a postoje, ovlivňující vztah k Evropské unii. Interakčním cílem pak konfrontace těchto názorových stanovisek, se skutečnými zájmy, motivy a postoji šetřené vysokoškolské komunity. S předpokladem, že vyjeví shody i rozdíly v generačním chápání mladých vzdělaných lidí, a ukáže cesty a prostředky podpory a stimulace vysokoškolské populace pro její budoucnost i budoucnost Evropské unie.

Přehled současného stavu problematiky je zaměřen na vybrané okruhy stavu a stěžejních problémů EU s vazbou na mladou generaci. Dále na problematiku psychologie, motivací a motivační struktury.

Metodicky byl volen přístup průzkumových šetření a konfrontace souborů respondentů studentů a odborníků na EU. Soubor vysokoškolských studentů zahrnuje posluchače bakalářského a magisterského stupně studia z fakult, a univerzit České republiky. Odborníky pak reprezentanti ČR v EU za UNESCO, Generální sekretariát Rady EU, Ředitelství Evropské komise, jednotlivá ministerstva, Český statistický úřad a „mateřský“ Úřad Rady ROP Jihovýchod a Magistrát města Brna. Dotazníkové průzkumy formou uzavřených otázek a škálování byly zaměřeny na okruhy zájmových sfér. Praktické zájmy (dovednostní specifikace, profesní zaměření, formy uplatnění), estetické zájmy (filologie, kultura, umění), zájmy být aktivní (sport, cestování, turistika, rekreace), sociální zájmy (společensko-ekonomické vazby, styk s lidmi, péče o druhé) a intelektuální zájmy (vzdělávání, filozofie, ideologie a politika). Jejich hodnocení pak bylo vztaheno k průzkumovým otázkám ve škále pozitivních či negativních vztahů k EU jako

celku, pozitivních či negativních vztahů českého členství, předsudků k EU a vizí studentů o vlastní uplatnitelnosti v evropském společenství.

Ze souhrnných výsledků průzkumů vyplývá, ve vazbě zájmových sfér a vztahu k EU, že názory odborných respondentů a studentů jsou značně rozdílné. Znalostní a zkušenostní názory odborníků předpokládají, že hlavními motivy pozitivních postojů studentů jsou oblasti zájmů praktických pro budoucí životní i profesní seberealizaci (dovednosti, profesní zaměření, specializace, formy uplatnění). Negativní motivace vidí v oblasti sociální, u předsudků v oblasti intelektuální. Reálné zájmy a postoje studentských respondentů však těmto názorům neodpovídají. Studenti jsou pozitivně motivováni, ve sledovaných postojích a vztazích, především zájmovou sférou „být aktivní“. Preferují své zájmy cestovatelské, sportovní, turistické, poznávací, rekreační. Tedy zájmy ve smyslu zábavy, potěšení, koníčků. Podstatně přijímají i sféru zájmů intelektuálních, značně sebestředné individuality, v oblasti vzdělávání (zahraniční pobyty a programy, stáže) a oblasti ideologické seberealizace (spolky, hnutí, nevládní organizace). Je zřejmé, že se svým budoucím životem, ve smyslu pracovního uplatnění, sociálních podmínek, bydlení, rodiny, v kontextu evropského společenství EU aktuálně příliš nezabývají.

Škála motivů a postojů je ovlivňována působením osobního a společenského prostředí. K těmto atributům jsou směřovány návrhy doporučení. K aspektům prostředí rodinným a interním, prostředí a atmosféře vysokoškolské a studijní. Společensky pak na působení v úrovni národní a státu a prostředí i atmosféry Evropské unie.

Publikované průzkumové studie se zaměřením na vztahy k Evropské unii jsou zpracovávány i v kategoriích mladé generace z různých pohledů a specifik. Lze však konstatovat, že se problematikou „zájmových sfér“ studentů vysokých škol, jako jejich motivů vztahů k EU, specificky nezabývají. Zájmy, názory a postoje vysokoškolské komunity spoluformují budoucnost Unie i českého členství v ní. Je v zájmu společnosti se touto problematikou cíleně zabývat. Předkládaná diplomová práce by mohla být impulzem pro další cílená šetření.

Seznam použité literatury a zdrojů

Seznam internetových zdrojů

Aktuální stav rozšiřování Evropské unie. 2014. Evropskehodnoty.cz [online]. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/vybrane-aspekty-evropske-politiky-rozsireni/>

Alderferova teorie motivačních potřeb ERG. 2014. Managementmania.cz [online]. [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/alderferova-teorie-motivacnich-potreb>

Analýza nezaměstnanosti mladých v EU. *Euroskop.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/46/24884/clanek/analyza-nezamestnanosti-mladych-v-eu/>

Český statistický úřad [online]. 2010 [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Další rozšiřování Evropské unie může přivodit její konec. 2007. Amo.cz [online]. [cit. 2015-02-22]. Dostupné z: <http://www.amo.cz/publikace/rozsirovani-evropske-unie---pro-a-proti.html>

Databáze Eurostatu. 2014. Czso.cz [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

Demografické stárnutí. 2012. Demografie.info [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://demografie.info/?cz_starnuti

ESM, EFSF, EFSM a spol.: Průvodce dluhovou krizí v Evropě plnou zkratk. 2010. Investicniweb.cz [online]. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/ekonomika/2012/1/10/esm-efsf-efsm-spol-pruvodce-dluhovou-krizi-v-evrope-plnou-zkratek/strana/2/>

Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek. *Mladí lidé a skupina NEET v Evropě: První zjištění* [online]. 2011 [cit. 2015-03-04]. Dostupné také z: www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/72/cs/1/EF1172CS.pdf

Herzbergova teorie dvou faktorů. 2014. Managementmania.cz [online]. [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/herzbergova-teorie-dvou-faktoru>

Kořeny a průběh krize eurozóny. 2012. Euroskop.cz [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9026/sekce/koreny-a-prubeh-krize-eurozony/>

Měnová unie - pro a proti. 2012. Euroskop.cz [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/323/sekce/menova-unie---pro-a-proti/>

MIGRACE A EU. 2012. Migraceonline.cz [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/temata/migrace-a-eu>

Motivace, dělení motivů, sebezáchovné (biologické), psychické a sociální motivy. 2011. *Studium-psychologie.cz* [online]. [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.studium-psychologie.cz/obecna-psychologie/12-motivace-deleni-motivu.html>

Motivace. 2005. Cojeco.cz [online]. [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=61952&s_lang=2&title=motivace

Motivace. 2012. *Studiummba.cz* [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.studiummba.cz/slovník-pojmu/motivace/>

Neregulární pobyt cizinců v ČR. In: *Multikulturní centrum Orahá* [online]. 2010 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <https://www.mkc.cz/uploaded/download/Regularizace>

Nezaměstnanost mladých v ČR a EU. 2014. Infoabsolvent.cz [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/0-0-04/Nezamestnanost-mladych-v-CR-a-EU/12>

Nezaměstnanost. 2011. Mesec.cz [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/nezamestnanost/>

O pomoc požádalo již pět zemí eurozóny. 2013. fxstreet.cz [online]. [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.fxstreet.cz/o-pomoc-zazadalo-jiz-pet-zemi-eurozony.html>

O programu Comenius. 2013. Naep.cz [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=19&

O programu Leonardo da Vinci. 2013. Naep.cz [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=62&

Potřeby jako motivy chování a prožívání. 2009. *Rudolfkohoutek.blog* [online]. [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/potreby-jako-motivy-chovani-a-prozivani>

Problémy EU. 2014. Idnes.cz [online]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: <http://popov.blog.idnes.cz/c/395692/Problemy-EU.html>

Problémy imigrace v evropském kontextu - Praktická opatření pro ČR. *E-Polis.cz* [online]. 2008 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <https://e-polis.cz/clanek/problemy-imigrace-v-evropskem-kontextu-prakticka-opatreni-pro-cr.html>

Program Erasmus. 2013. Naep.cz [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=34&

Průřezový program. 2013. Naep.cz [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=78&

Přípravné návštěvy. 2013. Naep.cz [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=369

Rozšiřování Evropské unie z pohledu evropských. 2012. Euroskop.cz [online]. [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8613/10013/clanek/rozsirovani-evropske-unie-z-pohledu-evropskych-hodnot/>

Terminologický slovník. 2011. Mvcr.cz [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

The international role of the euro. 2013. European central bank [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/euro-international-role201307en.pdf?f4c76471697141917926e0f0011372ee>

Ucelená migrační politika EU. 2011. Europa.eu [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/jl0059_cs.htm

Vroomova teorie očekávání. 2014. Managementmania.cz [online]. [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/vroomova-teorie-ocekavani>

Vybrané teorie motivace k vedení lidí. 2013. Vedeme.cz [online]. [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.vedeme.cz/pro-vedeni/kapitoly-vedeni/65-teorie-motivace/85-teorie-motivace.html>

Vzdělávací programy EU. 2012. Euroskop.cz [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/612/sekce/vzdelavaci-programy-eu/>

Základní informace u Evropské unii. Europa.eu [online]. 2013 [cit. 2015-01-31]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/index_cs.htm

Seznam tištěných zdrojů

- BLATNÝ, Marek. 2010. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-3434-7.
- CAKIRPALOGLU, Panajotis. 2012. *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing a.s., s. 180-194. ISBN 978-80-247-4033-1.
- ČAČKA, Otto. 1997. *Psychologie dítěte*. Tišnov: Sursum. ISBN 80-85799-03-0.
- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.
- HARVEY, Allison, WATKINS, MANSELL a SHAFRAN. 2004. *Cognitive Behavioural Processes across Psychological Disorders*. Oxford: Oxford Press. ISBN 978-0-19-852888-3.
- KELLER, J. 2010. *Úvod do sociologie*. 5. vyd. Praha: Slon. ISBN: 978-80-8642-939-7.
- KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. 2014. *Psychologie 2. díl*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-3600-6.
- KOPECKÁ, Ilona. 2012. *Psychologie 2. díl*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-3876-5.
- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. 2008. *Psychologie smysluplnosti existence*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 80-247-1370-5.
- LEWIN, Kurt. 1935. *A Dynamic Theory of Personality*. Boston.
- LEWIN, Kurt. 1936. *Principles of Topological Psychology*. Boston.
- Maslow, Abraham (1954). *Motivation and personality*. New York, NY: Harper. ISBN 0-06-041987-3.
- PLHÁKOVÁ, Alena. 2006. *Dějiny psychologie*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-0871-3.
- ŘÍČAN, Pavel, 2010. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing a.s., s. 97. ISBN 978-80-247-3133-9.
- SARTORI, Giovanni. 2005. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: Esej o multietnické společnosti*. Praha: Dokořán. ISBN 80-7363-022-2.
- SIRGY, M. J. 2002. *The psychology of quality of life*. London: Kluwer academic publishers. ISBN 1-4020-0800-7.

STUHLÍKOVÁ, Iva a František MAN. 2008. *Motivační struktura – integrující koncept psychologie motivace* [online]. České Budějovice [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: www.eamos.cz/amos/kat_ped/./clanek_Motivacni_struktura_CsPs.doc. Článek. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

ŠTEFANOVIČ, J. a J. GREISINGER, 1985. *Psychologie: učebnice pro zdravotnické školy*. Praha: Avicenum. ISBN 08-064-85.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. 2008. *Sociální psychologie*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-1428-8.

VYSEKALOVÁ, Jitka. 2012. *Psychologie reklamy*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-4005-8.

Seznam výchozích informačních zdrojů

- ADAIR, J. E. *Efektivní motivace*. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2004. 178 s. Management. ISBN 80-86851-00-1.
- ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 789 s. ISBN 978-80-247-1407-3.
- CANKAYA, Seda. 2015. *The Educational Policy of European Union* [online]. (174) [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815007570>
- DARLEY, J. M., LATANÉ, B. Bystander intervention in emergencies: Diffusion of responsibility. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1968. 8, 377–383.
- FISHER, P., KRUEGER, J.I., et. al. The bystander-effect: a meta-analytic review on bystander intervention in dangerous and non-dangerous emergencies. *Psychol Bull*. 2011. Jul;137(4):517-37.
- HERCIU, Mihaela. 2014. An Overview on European Union Sustainable Competitiveness. *Procedia Economics and Finance* [online]. (16) [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567114008533>
- CHOURNAZIDIS,. 2014. The Financial Crisis and the Concept of Risk in the European Union. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. (148) [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814039524>
- MADSEN, K. B., 1972: *Teorie motivace*. Praha: Academia. 384 s.
- MATEI, Lucica. 2014. Challenges for the European Union in Times of Crisis: Reactions. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. (143) [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814044152>
- MELNIKAS, Borisas. 2014. Enlargement of the European Union, Integral Cultural Space and Transition Processes: Equal Rights and the Ecology of Culture. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. (110) [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814044152>
- ROKEACH, M., 1968: *Beliefs Attitudes and Values*. San Francisco: Jossey-Bass. 214s.
- ŠTIKAR, J. a kol. *Metody psychologie práce a organizace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 188 s. ISBN 80-246-0048-X.

TUCA, Sabina. 2014. The Educational Policy of European Union. *Procedia Economics and Finance* [online]. (16) [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567114008168>

YURTSEVER, Sükrü. 2011. Investigating the Recovery Strategies of European Union from the Global financial Crisis. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. (24) [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042811016600>

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník pro odborníky

Příloha 2: Dotazník pro studenty

Přílohy

Příloha 1: Dotazník pro odborníky

Bc. Tomáš Vyskot

Vídeňská 40 Brno

student FRRMS

Mendelovy univerzity v Brně

e-mail: T.Vyskot@seznam.cz

Vážená paní, vážený pane,

dovoluji si Vás oslovit a uctivě požádat o Vaši laskavou znalostní a zkušenostní pomoc pro řešení mé diplomové práce a to formou vyplnění přiloženého zdrojového dotazníku.

Jmenuji se Tomáš Vyskot a jsem studentem navazujícího magisterského studia studijního programu „Regionální rozvoj“, zaměření Socioekonomický a environmentální rozvoj regionů, na Fakultě regionálního rozvoje a mezinárodních studií Mendelovy univerzity v Brně.

Zpracovávám diplomovou práci na téma „**Motivační struktura a vybrané postoje studentů vysokých škol k EU**“.

Konkrétně se zabývám spojitostmi mezi zájmovými sférami mladých lidí (studentů vyšších stupňů škol v ČR) a jejich postoji a předsudky k vybraným oblastem (tématům) EU a našeho členství v EU. Navazuji na své předchozí výsledky průzkumů a hodnocení této problematiky v úspěšně obhájené bakalářské práci.

Za Vaši laskavou pomoc, vyplněním přiloženého dotazníku, předem ze srdce děkuji. Ujišťuji Vás, že veškeré informace budou zpracovány zcela diskrétně a naprosto anonymně. Budou použity k objektivizaci komparace s názory a zájmy mladých lidí vymezených věkových a socioekonomických kategorií.

V úctě

Tomáš Vyskot

V Brně, 20. ledna 2015

Příloha: formulář zdrojového dotazníku

ZDROJOVÝ DOTAZNÍK

Posuďte prosím dle vlastního názoru důležitost zájmových sfér mladých lidí ve věku 19 – 26 let podle toho, jak se podle Vás podílejí na jejich tvorbě postojů či předsudků k uvedeným zásadním tématům EU. Postupujte prosím podle následujícího klíče: podle Vašeho soudu označte vždy jedno číslo na škále 1 – 7, kde 1 = nejméně se podílejí a 7 = nejvíce se podílejí.

Specifikace zájmových sfér (příklady):

Praktické zájmy – (dovednostní specifikace, profesní zaměření, formy uplatnění)

Estetické zájmy – (filologie, kultura, umění)

Zájmy být aktivní – (sport, cestování, turistika, rekreace)

Sociální zájmy - (společensko-ekonomické vazby, styk se s lidmi, péče o druhé)

Intelektuální zájmy – (vzdělávání, filozofie, ideologie a politika)

1. Pozitivní postoj mladých lidí k Evropské unii jako celku (dle zájmových sfér)

	nejméně						nejvíce
praktické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
estetické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
zájem být aktivní	1	2	3	4	5	6	7
sociální zájmy	1	2	3	4	5	6	7
intelektuální zájmy	1	2	3	4	5	6	7

2. Negativní postoj mladých lidí k Evropské unii jako celku (dle zájmových sfér)

	nejméně						nejvíce
praktické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
estetické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
zájem být aktivní	1	2	3	4	5	6	7
sociální zájmy	1	2	3	4	5	6	7
intelektuální zájmy	1	2	3	4	5	6	7

3. Pozitivní postoj mladých lidí ke členství ČR v Evropské unii (dle zájmových sfér)

	nejméně						nejvíce
praktické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
estetické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
zájem být aktivní	1	2	3	4	5	6	7
sociální zájmy	1	2	3	4	5	6	7
intelektuální zájmy	1	2	3	4	5	6	7

4. Negativní postoj mladých lidí ke členství ČR v Evropské unii (dle zájmových sfér)

	nejméně						nejvíce
praktické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
estetické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
zájem být aktivní	1	2	3	4	5	6	7
sociální zájmy	1	2	3	4	5	6	7
intelektuální zájmy	1	2	3	4	5	6	7

5. Předsudky mladých lidí k Evropské unii jako celku (dle zájmových sfér)

	nejméně						nejvíce
praktické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
estetické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
zájem být aktivní	1	2	3	4	5	6	7
sociální zájmy	1	2	3	4	5	6	7
intelektuální zájmy	1	2	3	4	5	6	7

6. Předsudky mladých lidí ke členství ČR v Evropské unii (dle zájmových sfér)

	nejméně						nejvíce
praktické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
estetické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
zájem být aktivní	1	2	3	4	5	6	7
sociální zájmy	1	2	3	4	5	6	7
intelektuální zájmy	1	2	3	4	5	6	7

7. Vize mladých lidí o vlastní uplatnitelnosti za současného stavu členství ČR v Evropské unii (dle zájmových sfér)

praktické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
estetické zájmy	1	2	3	4	5	6	7
zájem být aktivní	1	2	3	4	5	6	7
sociální zájmy	1	2	3	4	5	6	7
intelektuální zájmy	1	2	3	4	5	6	7

Příloha 2: Dotazník pro studenty

Vážené kolegyně, vážení kolegové.

Jmenuji se **Tomáš Vyskot** a jsem studentem 2. ročníku navazujícího studia studijního programu „Regionální rozvoj“, oboru „Socioekonomický a environmentální rozvoj regionů“ na Fakultě regionálního rozvoje a mezinárodních studií MENDELU.

Zpracovávám diplomovou práci na téma „**Motivační struktura a vybrané postoje studentů vysokých škol k EU**“. Prosím Vás o vyplnění krátkého dotazníku (cca 10 minutového), který mi bude sloužit jako zdroj informací pro řešení DP. Dotazník je rozdělen do 2 částí:

- 1. část dotazníku: zmapování zájmových sfér mladých lidí (studentů).**
- 2. část dotazníku: zmapování motivační struktury týkající se vztahu mladých lidí (studentů) k EU.**

- 1. ČÁST:** Obsahuje 109 položek, týkajících se Vašich různých zájmových sfér - činností, zálib, zájmů, uměleckých sklonů a sociálních vztahů. U každé položky je volná kolonka na doplnění číselné hodnoty **od 0 do 5**. Čísla označují, do jaké míry rádi danou činnost provozujete. Vyplnění je tedy velmi jednoduché:
0 – nikdy jsem činnost neprovozoval
1 – k činnosti mám velký odpor
2 – k činnosti mám menší odpor
3 – činnost je mi lhostejná
4 – v činnosti mám větší zálibu
5 – v činnosti mám velkou zálibu
- 2. ČÁST:** Obsahuje 5 otázek, týkajících se vašeho vztahu k Evropské unii. U každé otázky je škála obsahující číselné hodnoty **od 1 do 7**. Využijte prosím možnosti celé číselné škály, kdy:
1 – označuje silný negativní vztah
2 – označuje poměrně silný negativní vztah
3 – označuje spíše negativní vztah
4 – označuje lhostejnost
5 – označuje spíše pozitivní vztah
6 – označuje poměrně silný pozitivní vztah
7 – označuje silný pozitivní vztah

Za váš čas při vyplňování dotazníku vám velice děkuji. Výsledky pro mne budou představovat neocenitelnou pomoc.

Základní údaje v dotazníku:

Pohlaví:

Věk:

Studium (Bc., Mgr.):

ČÁST 1.: zájmové sféry mladých lidí (studentů)

Fyzika

Obchodní předměty (účetnictví, marketing, atd.)

Cizí jazyky

Rýsování

Šití

Práce se dřevem

Práce se stroji

Práce s elektrickými přístroji a elektrotechnikou

Chemické pokusy

Fotografování

Chov zvířat

Práce na poli a v zahradě

Vaření

Pomoc v domácnosti

Práce s malými předměty (např. jemná mechanika, vyšívání, pletení, atd.)

Práce s velkými předměty (s hrubými nástroji, s většími kusy látky, kamene, atd.)

Práce, které vyžadují velkou rychlost a pohotovost

Těžké tělesné práce

Prohlížení výkladních skříní

Pozorování stavebních prací

Marketing

Nakupování

Spoření peněz

Kreslení

Malování barvami

Modelování

Zpěv

Hra na hudební nástroj

Důraz na kvalitní sloh

Četba básní

Poslech vážné hudby

Poslech jazzu a popu

Návštěva galerií

Záliba v uměleckých předmětech (soškách, ozdobách, keramice)

Návštěva výstav

Pěstování rostlin

Zdobení, zkrášlování

Styk s elegantními lidmi

Skládání básní

Recitace básní

Napsání románu

Vkusné oblékání

Zeměpis

Tělocvik

Gymnastika

Box

- ___ Fotbal
- ___ Házená
- ___ Lyžování
- ___ Bruslení
- ___ Jízda na kole
- ___ Lehká atletika
- ___ Sporty vyžadující těžkou tělesnou námahu
- ___ Sporty, vyžadující málo námahy
- ___ Četba cestopisů
- ___ Četba detektivek
- ___ Demontování věcí
- ___ Záliba v kutilství
- ___ Komunikace
- ___ Vedení lidí
- ___ Organizování sdružení a spolků
- ___ Návštěva cirkusu
- ___ Návštěva boxerských zápasů
- ___ Pouštění se do různých „dobrodružství“
- ___ Cestování
- ___ Častá změna zálib
- ___ Tvorba plánů do budoucna
- ___ Zkoušení nových věcí
- ___ Pěstování sportů, vyžadujících bystrost a zručnost
- ___ Hraní divadla
- ___ Provádění více činností současně
- ___ Záliba v aktivním životě
- ___ Učení někoho (bratra, spolužáka)
- ___ Kontakt s novými lidmi, seznamování se
- ___ Kontakt s extrovertními lidmi
- ___ Kontakt s energickými lidmi
- ___ Kontakt s jemnými lidmi
- ___ Kontakt s veselými lidmi
- ___ Poslouchání hovorů druhých
- ___ Dobrá zábava
- ___ Stálý kontakt s lidmi
- ___ Bavení se ve skupině s přáteli
- ___ Navštěvování přátel
- ___ Sdílení svých myšlenek
- ___ Pozorování lidí
- ___ Hraní si s malými dětmi
- ___ Opatrování a vychovávání dětí
- ___ Ošetřování nemocných
- ___ Vyprávění vtipů
- ___ Tancování
- ___ Rétorika
- ___ Důraz na chování a vystupování
- ___ Procházky po městě
- ___ Častá výměna přátel
- ___ Přesvědčování lidí
- ___ Matematika
- ___ Mluvnice

- ___ Počítání z paměti
- ___ Učení se nazpaměť
- ___ Četba románů
- ___ Četba naučné literatury
- ___ Uvažování o nevšedních otázkách
- ___ Řešení křížovek, hádanek, atd.
- ___ Návštěva divadel
- ___ Styk s inteligentními lidmi
- ___ Šachy
- ___ Návštěva přednášek
- ___ Poslouchání přednášek v rozhlase
- ___ Přemýšlení o mravních otázkách
- ___ Přemýšlení o sociálně-společenských otázkách
- ___ Přemýšlení o politických otázkách
- ___ Vypisování si dobrých myšlenek z knih

ČÁST 2.: Motivační struktura týkající se vztahu mladých lidí (studentů) k EU

1. Jaký je Váš vztah k Evropské unii jako celku:

Pozitivní						Negativní
1	2	3	4	5	6	7

2. Jaký je Váš vztah k členství České republiky v EU:

Pozitivní						Negativní
1	2	3	4	5	6	7

3. Jakou míru předsudků u sebe pociťujete k Evropské unii jako celku:

Nízkou						Vysokou
1	2	3	4	5	6	7

4. Jakou míru předsudků u sebe pociťujete k členství ČR v Evropské unii:

Nízkou						Vysokou
1	2	3	4	5	6	7

5. Jakou máte vizi o vlastní uplatnitelnosti za současného stavu členství České republiky v Evropské unii:

Negativní						Pozitivní
1	2	3	4	5	6	7

Za vyplnění obou částí dotazníku vám ještě jednou velice děkuji a přeji hodně štěstí a úspěchů ve studiu a pracovním i osobním životě.

Bc. Tomáš Vyskot

Kontakty: T.Vyskot@seznam.cz; 723 775 653